

Ο ΓΗΛΙΟΣ γύριζε στη μάνα του, κι η μάνα του τρομάζει
 στά ούρανοθέμελα τούς κόκκινους χιμάει κι ανάβει φούρνους,
 ρίχνει σαράντα φουρνοκάρβελα, το γιό της νά προφτάσει.
 Κι οί σύντροφοι τὰ λιοβουτήματα θωρούν, καί γοργανάβουν
 πά σέ γιαλού ριζόβραχο φωτιά, περνούν στη σούβλα ρίφι, 5
 πού ως βράχωσε μέσ στά γκρεμνά, σουρτά μέ τη θελιά το άρπάξαν.
 Ο λειψανάβατος Σουραύλης μας στις πέτρες διπλοπόδι
 τη σούβλα έγύρναε, κι έτσουζα οί καπνοί τ' άλλήθωρά του μάτια
 μά αύτος γελούσε, ξερογλείφουνταν καί κρουφοτσιμπολόγαε.
 "Ολοι στη θράκα γύρα λαχταρούν τό ρίφι νά ροδίσει, 10
 νά δειλινίσουν πιά, τί θέριζε τά σπλάχνα τους η πείνα
 κι ωστόσο γιά παρηγοριά κι αύτοί τσιμπούν καί κουτσοπίνουν.
 'Ο άγκαθογένης καπετάν Στρειδάς στενάζοντας αρχίζει,
 μερακωμένος μέ τη θάλασσα, σκοπδ παραπονιάρη:
 «Έ θάλασσά μου καπετάνισσα μέ τά πολλά καράβια, 15
 σειέσαι, λυγέσαι καί στολίζεσαι, στόν άμμο σεριανίζεις,
 ώχού, στόν άμμον άμμο σεριανάς γιά νά σέ δοϋν τ' άγόρια.
 Κι οί μαύρες μάνες άπ' τά δώματα κι οί μαύρες άδερφάδες
 κι οί μαύρες άρμαστές στόν άργαλειδ τά χέρια τους σηκώνουν:
 "Ανάθεμά σε, πικροθάλασσα, πού ξελογιάς τούς άντρες!" 20
 Κι έσύ στόν άμμο σεριανάς, γελάει τό ποδαστράγαλό σου,
 γελούν τά στήθια σου, τά δόντια σου, γελούν τά γυρογιάλια,
 γελούν τ' άγόρια, αναστενάζουνε, στόν άμμο κατεβαίνουν:
 "Καλώς σέ βρήκα, καπετάνισσα, τί ρόγα θά μοϋ δώσεις;"
 "Τούς τέσσερεις άνέμους πάπλωμα, τό κύμα προσκεφάλι 25
 κι ένα μικρδ μικρό γλαρόπουλο στην αδερφή, στη μάνα
 καί στη χαδούσα σου την άρμαστη νά φέρει τό μαντάτο!"»
 Πικροτραγουδάε ο καπετάν Στρειδάς μέ τη βραχνή φωνάρα,
 κι ωστόσο η σούβλα γοργογύριζε καί τό ψητό μυρίζει.
 «Καλά τά λές, Στρειδά, μά πείνασα καί χειρικό θά βάλω!» 30
 χοντρομιλάει ο χαλκιός άπλώνοντας την άργασμένη χέρα.
 Κι ο βουρλογένης μας Στρειδάς γελάει, τό στόμα του γιομώνει:
 «Μωρέ, δέν πάει νά λέει, νά γούζεται τό άνάσβολο τραγοϋδι
 σάν άγαπάς, ψαχνά καί κόκαλα νά πάν κατακοράκου
 έγώ 'μαι, άδέρφια, χάννος χάνουμαι, σκορπίδι καί σκορπίζω!» 35
 Γελοϋν οί συγκρασίτες κι αρπαχτά τό ρίφι διαμοιράζουν
 μέ βιάς τό άδράχνουν χεροπάλαμα, τά δόντια τους ξαστράψαν,
 καί μόνο γρίκαες τό γραπούνισμα καί τίς γερές μασέλες
 καί -τά γλειμμένα ριφοκόκαλα πού πέφταν στά χαλίκια
 κι η τούτρα άνάσκελα κακάριζε στά λαρδωμένα χείλια. 40
 Σάν πιά σπεροδειπνίσαν κι έπλυναν στη θάλασσα τά χέρια,

άθιβολές δέν είχα οί βλάμηδες κι άθιβολές κίνησαν:
 «“Ε, λέει, καί ξάφνου, Θέ μου, νά 'ρχουνταν ο γαύρος καπετάνιος
 καί νά 'φερνε τη δοξαρόφρουδη μέσ στις κλειστές του άγκάλες!»
 Κι άκόμα άκόμα ο λόγος κρέμουνταν στού Σούραυλου τά χείλια, 45
 κι ο αίτόματος ο Χάλικας πηδάει, τά σύγιαλα βροντηξαν:
 «Παιδιά, μακριά σά νά στραφτάλισε τό μυτερό σκουφί του!»
 Είπε, κι η τσούρμα εϋτύς τινάχτηκε, θωράει τό μέγα άμάξι,
 θωράει τοϋ καπετάνιου τό σκουφί κι ένα άσπρο περιστέρι 50
 μαντάτορας νά χύνεται μπροστά, νά γοργανοίγει δρόμο.
 Χιμούν τά πέντε συμπαλικάρα σάν άγρια λιονταρούδια
 πού άγνάντεψαν τό λιόντα νά 'ρχεται νά τούς κρατάει κυνήγι.
 Σηκώθη ο κουρνιαχτός, κι ο Σούραυλος στερνός άγκομαχούσε
 τυλιγαδίζοντας τά πόδια του καί τσευδοβαταλάαε:
 «“Ασπρες διπλές φτερούγες, βρέ παιδιά, ξεκρίνω μέσ στό άμάξι” 55
 άιντε, καί πλάι στη φιλαντρού θά κοιμηθούμε άπόνγε Ελένη»
 Μά κιόλας ο Στρείδας τ' άλόγατα κρατούσε τ' άφρισμένα
 φωνές, χαρές, χιμάει ο χαλκιός κι άρπάει μέσ στην τραχιά του άγκάλη
 καί κατεβάζει άπάλαφρα στη γης την ξακουστή γυνάικα
 άναγερτό, όλοπύρωτο έλαμψε τό φλογοπρόσωπό του, 60
 σά νά κουβάλαε στό άργαστήρι του κι άπίθωνε στό άμόνι
 χαλκό κατάσπρο άπ' τη φωτιά, καλό γιά φονικά μαχαίρια.
 «Γοργά, παιδιά, νά κάμουμε πανιά, ξετέλεψε η δουλειά μας !»
 προστάζει ο караβάς, καί στό γιαλδ χιμούνε φτεροπόδοι.
 Τό δείλι άκόμα δέν άπόσβησε, κι άργά στά ροδοπλάγια 65
 κατέβη η νύχτα η πετροπέρδικα, κοκκινοποδαράτη.
 Γλúκα πολλή, κι η γαληνή βραδιά κουκλώνει όλο τόν κόσμο
 σά νυχτοπούλια άσκώνουνται οι καρδιές στά κλαροσωθικά μας
 κι ό,τι τή μέρα ντρέπονταν νά ποϋν τό κελαδοϋ όληνύχτα.
 Στενάζει η κοπελιά στή μοναξιά κι όλα τά φύλλα σειούνται, 70
 κι η χήρα βγάνει τίς λαχτάρες της νά τίς νυχτοβοσκήσει.
 Κι ο γερο-βασιλιάς στό λιακωτό κατάχαμα σωριάστη,
 σάν ξεπνεμένος κούνελος κουνάει τήν ουρία κεφαλή του
 και στ' αντιδάχτυλα στρουφογυρνάει καί παίξει τήν κορόνα,
 ώρες πολλές πολλές, άλάλητος, κι έχει τό νού του άλάργα 75
 σέ στράτες κάτωσπρες, σέ άλόγατα, σ' έρμους γιαλούς, σέ γέλια.
 Ακούνητα, στεγνά τά μάτια του κοιτάζουν κατανότου,
 λές άκλουθοϋν άστρί πού χύνεται καί ξεχυμό δέν έχει.
 Κι ίδια τήν ώρα αύτή οι σύντροφοι μας πηδούσαν στο καράβι
 κι άπίθωναν στήν πρύμνα άνάλαφρα τήν άστροστήθα Ελένη. 80
 «Καλώς μάς ήρθες, άφρογέννητη τοϋ карабиού γοργόνα,
 μέ τό κρουστάλλι τό μοιρόγραφο στά πολεμάρχα στήθια!»
 καλωσορίζει τη ο πολύπαθος καί χαίρεται η καρδιά του

πού άγνωρα πάντα τά μελλούμενα τότε σκαμπανεβάζουν
 δέ θέλει αυτός η γης μέ τό μυαλό τήν παρθενιά νά χάσει. 85
 Σαλπάραν, τρίξαν τ' άρμενα, αγρίεψαν τά δυό φεγγιά στήν πλώρα,
 κι ώς άλογο πού κολυμπάει χιμάει μές στούς άφρούς το ξύλο
 καί ρέγουνται τά ολόρθα στήθη του τήν μπλάβη θάλασσα όλη.
 Κι ο άλαφροφάνταχτος στό άκρόπλωρο καβάλα ξεφωνίζει:
 «Παιδιά, ποτέ νά μήν τελέψει πιά τό ιερό ταξίδι τοῦτο ! 90
 "Αχ, μιά πλωτή στενόμακρη, λιγνή, μέ τήν Ελένη πλάι,
 κι άτέλειωτα νά πλέμε στό άνοιχτό νερό χωρίς πατρίδα!»
 Μά η Ελένη άμίλιτη τ' άπόνερα τά πράσινα κοιτούσε
 καί τούς σγουρούς λιγόχρονους άφρούς, καί χαίρουνταν νά νιώθει
 τόν πελαγίσιον άνεμο ν' άνοιεί τόν κόρφο της σάν άντρας 95
 κι ώς τήν άφράτη της ροδόφτερνα νά τή δροσολογίζει.
 Καί μήτε στράφη τό νησί νά δει στου λιμανιού τόν πόρο
 πού τής γλυκόστρωσε τόν ίσκιο του καί τήν άνθάτη χλόη
 νά πρωτοσμίξει έρωτικά μέ τόν πανώριο ξένο, σύντας
 βαλαντωμένη ντρόπιαξε ξανά τούς σπιτικούς θεούς της. 100
 'Ο πολυπλάνητος τό δοιάκι του κρατάει κι άναμαυλούσε
 στό νού του τίς στεριές τίς μακρινές καί κατά πού νά πάρει.
 Τά λάβρα άστέρια σπιθοβόλησαν, φούντωσαν στό κατάρτι
 κι όλοι σφιχτά στρωθήκαν στό στενό κουβέρτι νά δειπνήσουν
 ψωμί πιό νόστιμο ποτέ τά παλικάρια δέ γευτήκαν, 105
 καί πιό δροσάτο στά μελίγνια τους δέ φύσηξε μελτέμι.
 Κι η φιλαντρούσα χαίρουνταν κρουφά, ξανααγρίζαν πάλε
 τά χνότα τά βαριά τ' άντρίστικα, ξανασαλεῦα οί χώρες,
 φουσούσε πάλε άγέρας λευτεριάς στά σγουρομελίγγά της.
 Χρόνια κι αύτή τόσο γλυκό ψωμί δέν έβαλε στά χείλια, 110
 χρόνια τόσο γλυκός δέ φύσηξε στό στήθος της άγέρας!
 Φάγαν τά συμπάλικαρα, άψωσαν, θρονιοῦνται στά παγκιά τους·
 σά δροσερό νερό στά σπλάχνα τους όλη η ζωή γελούσε
 καί ρόδο πορφυρό ξεφούντωσε τό ριζικό στό νού τους·
 κι αύτοί σάν μπουρμπουλοι τό χαίρουνταν καί τό μελοτρογουῦσαν. 115
 Δέν είναι αύτή πλωτή πού λάμνουν τη, δέν είναι έτοῦτο κύμα
 φύλλο τό φύλλο άχόρταγα γυρνούν τό εύωδιασμένο ρόδο
 κι είναι οι κοιλιές τους κι οί μεροῦκλες τους άνθόσκονη γιομάτες.
 Σαλεύει ο νοῦς στίς γαῦρες κεφαλές, σαλεύει ο κόσμος όλος
 μήτε σταλιά δροσιό νερό η ζωή μήτε καί ρόδο η μοίρα· 120
 μά της Ελένης τόν άχνό άναπέν καί σείστηκε ο μυαλός τους.
 Κι ο γάβαθός τά γένια χάδεψε, κουνάει τις τραγαχεῖλες
 καί μέ μαριόλικη φωνή κινάει χοντρές ψευτιές κι αλήθειες
 γιά τά χρουσά παλάτια, τά κρασιά, τις σκλάβες νά συγκόβει
 κι όσο μιλούσε, γίνοντα η ζωή στό νού του παραμύθι. 125

Πώς ξάπλωσε στά κρασοπίθαρα καί τόν χαδεῦα οἱ δούλες
 καί πώς ἀπ' τό πυργάτο λιακωτό κατέβαινε τό γέλιο
 τοῦ εφτάψυχου καί ξεθεμέλιωνε σάν ποταμός τό σπίτι
 καί πώς χαράματα ο ἰπτονύχης νοῦς ἐχύθη στήν Ελένη.
 Σκορπούν τά περιστέρια στήν αὐλή, τ' ἀλόγατα στον κάμπο, 130
 ἀχοῦν, σπιθοβολοῦν τά καῦκαλα τών σύντροφων σάν πέτρες
 τόσο τούς εἶχε ο ἄδερφοχτός μέ τό μυαλό του συνεπάρει !
 Μονάχα ο Πέτρακας παράμερα στήν κουπαστή γερμένος
 καμάρωνε κοπάδια ἄρνιά, τραγιά, λάγια, λευκά, νά τρέχουν
 κι ἄλλα σγουρά ξοπίσω νά προγοῦν, κι ἡ θάλασσα ὡς τά πέρα 135
 σά στρούγκα κοπαδάβη βασιλιά νά πυκνοπροβατίζει.
 Μά ὥστόσο ο καπετάνιος ἐκλωθε στά φρένα του τις χώρες
 καί λόγιαζε τις ἔρμες θάλασσες τις βοριανές νά πλένει
 καί σάν τό Σκούληκα τά γένια του νά βαριοκρουσταλλιάσουν
 γιά πιά ξεθαρρετά τήν πλώρα του κατανοτιάς νά βάλει, 140
 κατά τή γῆς μέ τά μουντά θεριά καί τούς σγουρούς ἀνθρώπους,
 πού ο Κρητικός λυράρης τοῦ ἀνοίξε τις σιδερένιες πόρτες.
 Κι ἓνα πουρνό στά μαύρα ἀρώματα της Αραπιάς ν' ἀράξει,
 νά δεῖ πώς ψήνει ο γῆλιος τό ψωμί κι ἀρμέγουν τό φεγγάρι:
 "Καλώς σάς βρήκα, μαύρα ἀδέρφια μου, δέν ἤθελα νά πέσω 145
 καί νά χαθῶ στά κύματα πριχοῦ νά σάς ποχαιρετησω.
 ' Ἡ γῆς ἔχω ἀκουστά πώς κρέμεται νταούλι στό λαϊμό σας,
 σηκώστε τά βραχιόνια, ἀδέρφια μου, βαράτε της, κι ας σπάσει!"
 "Ἐτσι μουρμούριζε ο γελάστερας ο νους τοῦ κοσμογύρη"
 ὅλα τοῦ φαίνονταν περὶκαλα κι ἀνοίγε ἡ γῆς μπροστά του, 150
 πεντάστρατη παλάμη, κι ἐγνεφε μαυλιστικά στο κύμα.
 Σκύβει βουβός σης κυκνογέννητης τά μάτια νά ξεκρίνει
 τό ἀραξοβόλι τό μοιρόκλωστο, μά ἡ ψιλομαθημένη
 γερτή στά κρουσταλλοβραχιόνια της ἀνέγνοια ονειρευόταν:
 Ἀπάνω της σγουρή κληματαριά μέ ἄδρόρωγα σταφύλια, 155
 γλυκός φουσοῦσε ἀγέρας δροσερός μέσ στό γαλάζον ἴσκιο,
 κι αὐτή σέ μαύρο τράγο ολόγυμνη καβάλα σεριανοῦσε...
 Ὡς ἐσκυψε ο πεντάγνωμος βαθιά στοῦ κόρφου της τά γκρέμνα,
 θολώθη ο μέγας νοῦς του, σάλεψε τό κεφαλόκαστρό του
 ξάφνου ραθυμήσε τούς σύντροφους νά ρίξει σά δελφίνια 160
 τά μεσοπέλαγα καί μοναχός νά πλέει μέ τήν Ελένη,
 ν' ἀνθίσει τό κατάρτι του, κρουστά νά τιναχτοῦν σταφύλια,
 κι αὐτός ἀπάνω στ' ἀμπελόφυλλα νά τήν ἀντροχαδεύει—
 καί γιό στό σπλάχνο της νά μπιστευτεῖ πολύ καλύτερό του !
 Μά ὡς σαλαγοῦσε μέσ στό νού ο μονιάς τ' ἄγρια τοῦ ἀνθρώπου πάθη,
 165
 σκαρφάλωνε πά στ' ἄρμενα ο Στρεϊδάς, στό ἀστροσκοτάδι ἐβίγλαε

γιά νά διαλέξει μ' έγνοια Τό ν καιρό, νά δει γιά τον άγέρα'
 καί ξάφνου άνταρεμένο άνάκρασμα βροντάει πά στό κουβέρτι:
 «Παιδιά, μαϊνάρτε τά πανιά, θρακιάς βαρβάτος κατεβαίνει!»
 Σηκώνει ο δοξαράς τά μάτια του, σά δράκοι πιλαλούσαν 170
 άγκουσεμένα ορθά τά σύννεφα κι άπά στό κύμα ρίχναν
 νεροσερνάμενα τ' άρπάγια τους καί τυφλοπασπατεῦαν.
 Ξεσπάσα αλάργα πιά κουφοβροντές καί ζώσα άστραπολάμψες
 τό ούρανοθάλασσο, ο Θεός θαρρείς καί γοργανοιογκλειούσε
 τά βλέφαρα μέ οργή, τή νιά πλωτή νά δει μήν τοῦ ξεφύγει: 175
 κι αὐτή πικραναστέναξε βαθιά σάν τήν καρδιά τοῦ άνθρώπου.
 'Ο άσφούμος αίματοδάγκασε τά χεῖλια του καί γρούζει:
 «Μωρέ, κι ώς πότε πίσω μου, φονιά, στίς πλάτες θά σέ νιώθω
 μέ τά τσεκούρια άστροπελέκια σου νά κρούς τήν κεφαλή μου;
 Δέν ντρέπεσαι, ούρανε, φτοῦ νά χαθείς! φιλότιμο δέν έχεις, 180
 μέ μιά μικρούλα καρυδόκουπα τοῦ άνθρώπου νά τά βάνεις;
 Τώρα, τό λέω, δέν ήθελα νά 'ρθείς, γιατί σπλαχνίζουμαί το,
 δέ θέλω νά χαθεί τ' δλάνθιστο κορμί πού πλέει μαζί μου
 γιά μέ καί τά τραχιά ζαγάρια μου δέ σκιάζουμαι, τό ξέρεις !
 Μά πάλε, σάν τό καταδέχτηκες, χίλια καλώς νά ορίσεις !» 185
 Άκόμα κράταε τό παράπονο στά πικραμένα χεῖλια,
 καί πυργοκύμα κρεμαστό χτυπάει καί σκάει στήν κεφαλή του·
 τά χεῖλια του καί τ' άκροδάχτυλα, τ' άρθούνια μερμηδίζαν,
 σπίθες άρίφνητες άπάνω τους λές άναβαν καί σβήναν:
 “Η λάβρα μπόρα κοντοζύγωσε καί μέ πρωταγκυλώνει!” 190
 λογιάζει ο καραβάς δαγκάνοντας τά σύφλογα μουστάκια.
 'Ο Πέτρακας παραπατάει κι άρπάει τήν κουπαστή με τρόπο
 το πέρφανο κορμί του λύγισε, τά νεραλώνια τούτα
 τρεκλοποδιοῦν τά νιά αντικήμια του, καί μέ ντροπή άναχώνει
 τή μούρη στις αγκάλες του πού άχνά μυρίζου άκόμα θρούμπα. 195
 Τό Σούραυλό μας στό άντικόρακο Τό ν κλότισε τό κύμα,
 χτυπάει καί τρέχουν αίματα άρμυρά στ' άριά τσαπόδοντά του:
 “Ωχου, κι εγώ 'μαι πιά τοῦ λυπημού, λίγα 'ναι τά ψωμιά μου
 Θέ μου, καί ξάπλωσε τή χέρα σου καί βόηθα τό Σουραύλη,
 καί θά σοῦ κουβαλώ τό λιόλαδο μέ τό βουβαλοπέτσι!” 200
 τάζεται ο δόλιος κλαψουρίζοντας καί πέφτει μέσ στό άμπάρι.
 Κάνει λαμπάδα τό νερό, χιμάει, τό σκάφος αλωνίζει,
 κι αὐτό γονάτιζε, άνασκώνουνταν καί πάλε ξανακύλαε
 στενάζοντας, καί στούς βουερούς άφρούς σάν τόν άφρό πηδούσε.
 'Ολονυχτοῦ άνεμόδερνα άγρυπνοι, καί τό πουρνό σά βόλι 205
 Τόν ήλιο τίναξε ο Θεός, κι όρθό τό πέλαο άντιστοιβάζει.
 «Φύσα, σερσέμη τραμουντάχειλε, καί φάε τά λυσσιακά σου
 μά δέ θά φας, καί πάρ' το άπόφαση, τό έρμο σανίδι έτοῦτο'

γιατί η ψυχή στά δόντια τό κρατάει γερά καί δέν τό αφήνει !»
 άντροκαλιούνται ο καρτερόψυχος κι έσφιγγε όρθός τό δοιάκι. 210
 Δυό μερονύχτια χαροπάλευαν, γκρεμίζονταν στό κύμα
 καί πάλε ολόρθοι άνακεφάλωναν, καί ξαναρχίναε ο γκρέμνος
 τρίτο πιά, τά χοντροκύματα συντρίβαν τό τιμόνι,
 κι ολοι οι τρανοί θεοί της θάλασσας χαχάρισαν κι άρχισαν
 ούρλιάζοντας νά διαμοιράζονται τό ζωντανό σκαφίδι: 215
 Ζητάει ο ξεστός Νοτιάς τό δοξαρά κι ο Γρέγος τήν Ελένη
 κι ο καπετάν ντελη-Βοριάς γελάει καί τό Στρειδά άναμπαίζει:
 «Μου άρέσουν τά σγουρά γενάκια σου, θά τά γιομώσω φύκια,
 νά μπούν, νά βγούν οί σμέρνες κι οι γοφιοί καί ν' άποχύσουν γάλα
 πολλά στ' άρθούνια παραμπήκες μου καί τό άχτι μου θά βγάλω!» 220
 Μά ο καπετάν Στρειδάς του κύρ Βοριά τά λόγια παρανήφαι:
 «Μωρέ, ψωμιά θά φάω πολλά, σταμνιά πολλά θ' άδειάσω άκόμα
 πριχού νά πέσω έγώ στά νύχια σου νά μέ ξεκοκαλίσεις
 του κάκου τήν καρένα κουτουλάς καί σπάς τά κέρατά σου !»
 Μά ο Κένταυρος νογοϋσε κιόλας πιά στά μαλλιαρά του σκέλια 225
 νά μπαينوβγαίνου οί μαύροι κάβουροι καί νά τσιμποϋ οί μουδιάστρες,
 καί μέσ στ' όλόγρο άμπάρι άνάσκελα σάν ταύρος μουκανιοϋνταν:
 «Μωρέ, ντροπή 'ναι δίχως πάλεμα νά μέ χαφτεί τό κύμα"
 κι έγώ πού θάρρουν πώς θά τίναζα τά πέταλα στό χώμα!
 Ωχού, καί νά 'πιανα χλωρδ κλαρί, μικρή νά κόψω βίτσα, 230
 νά δεις, κύρ Χάρο, τις κουτάλες σου πώς βά τις συγυρνοϋσα!»
 Κι ο Χάλικας κι ο λυγερός βοσκός, τό ταιριαχτό ζευγάρι,
 στην πλώρα μπρούμυτα σφιχταγκαλιά τ' άχνά δαγκάναν χείλια,
 νά μήν ξεφύγει άπ' τό λαρύγγι τους, ντροπή μεγάλη ! ο φόβος.
 Τήν τρίτη μέρα ξετουλούπωσε τό μυτερό κεφάλι 235
 μέσ άπ' τ' άσκιά, σά σκύλος ξέπνογος, κλαψοπαραπονιάρης:
 «Αδέρφια μου, άπ' τό μαύρο θάνατο ψυχή δέ θά γλιτώσει,
 τί κρέμεται ώς μυλόπετρα βαρύ τό κρίμα στό λαίμο μας:
 κράζει ο Θεός μέ τ' άστροπέλεκα, βογκάει μέσ στό μυαλό μου:
 “Σφαχτάρι ρίξετε στά κύματα νά ξοφληθεϊ τό κρίμα!”» 240
 Πομίλησε η στριχνή φωνή, κι εϋτύς τό σουβλερό κεφάλι
 στό άμπάρι πάλε καταχώνιασε κι οί άδερφοχτοί τρομάξαν
 κι όλοι χωρίς μιλιά βλεφάρισαν κατά τήν άγρια πρύμνα,
 πού κείτονταν τό θείο κορμί χλωμό, μέσ στά σκοινιά μπλεγμένο.
 Κι η Ελένη μάντεψε τό άνάβλεμμα καί κρουφανατριχιάζει 245
 Μα δεν το καταδεχτη η περφανη ψίλη φωνη να συρει,
 τ' άνικητα της στηθια στων άντρων τα γονατα άκουμπωντας'
 της γυναικος αυτη ξεπερναι πια τη μοιρα και ντρεποταν.
 Σηκωθη ο καρτερος άνεσπλαχνος, μουγκος, και το φρογατο
 χταποδι φουσκωνε, ζωντανευε και το άγριο μουτρο έχτυπαε- 250

Βαριοπαταει, τους παγκους δρασκελαει, το θειο κορμι ζυγωνει-
 για μια άστραπη γαληνιωσε ο καιρος κι ο κυρ βοριας έσταθη.
 Κι η μεγαλοχαρη έχωσε στα δυδ χερακια της την όψη,
 κι όλη η ζωη της διαβηκε όνειρο φτερολαμνο στο νου της"
 χρουσδ πουλι 'ταν και φτερουγιασε, ζαλη γλυκια και χαθη. 255
 Μα ως άπλωνε ο χαλκιας τη χερα του στις ξακουστες πλεξουδες,
 όλομεμιας το γροθο του έσφιξε κι άγαλια άνακωλωνει:
 «Ντροπη !» σιγογρουξε δαγκανοντας τα ρουσα του μουστακια.
 Κι ο γοργοματης που άγρυπνος, δρθος τη μοιρα κυβερνουσε
 και ζυγιαε τις ψυχες του καραβιου, φωναζει με άναγαλλια: 260
 «Γειά καί χαρά σου, Καρτερέ ! στη δύσκολη τήν ώρα έτούτη
 σά βασιλιάς σηκώθης πέρφανος καί πρόγκηξες τό Χάρο !
 Ναί, μά τό νιό Θεό πού κουβαλώ, μεγάλο άμόνω σου όρκο:
 στην πρώτη πρώτη γής πού άράζουμε θά σέ θρονιάσω ρήγα !»
 Μά ο καπρομούστακος πικρογελάει, τά χείλια του στρουφίζουν: 265
 «Μωρέ, στεριά, ποτέ μας, έγνοια σου! δέ θά ξαναχαροϋμε,
 μά κι έτσι ο λόγος σου στεφάνωσε, βασιλικιά κορόνα,
 τά ρούσα μου μαλλιά, καί βασιλιάς βουλιάζω ορθός στό κύμα !»
 Μά τότε, μπρούμυτα ως άρπάζουνταν ο Χάλικας στην πλώρα,
 ξεχώρισε μέσ στό άφροπέλαγο γαλάζο κορφοβούνι 270
 γυαλιστερό, στό θαλασσόφρυδο ν' άνεβοκατεβαίνει.
 «Στεριά!» φωνάζει, κι όλοι εϋτύς ορθοί τά πέλαγα λοχίζουν
 ώρα πολλή μοχτάει ο Στρειδάς τής γής τό πρόσωπο νά κρίνει,
 καί γελαστός ο κοσμοτρυνητής ρωτούσε την καρδιά του
 σάν πού σφοδρότερα λαχτάριζεν οι άνέμοι νά τόν ρίξουν 275
 μά όλες τοϋ φαίνονται οι στεριές καλές γιά τήν ψυχή τοϋ άνθρώπου.
 «'Η Κρήτη !» ξάφνου άκούστηκε η φωνή τοϋ γερο-καραβίτη.
 Πηδήξαν οί καρδιές, ταχτάρισαν κατά τήν άγια μάνα
 κι ο κορφονούσης τσουκνογέλασε καί τοϋ θεοϋ του κάνει:
 «"Ενα ψωμί σοϋ ζήτησα, κι έσύ πετάς φουρνιά καρβέλια, 280
 καί μιά γουλιά κρασί, κι ένα βουτσί κερνάς με, τοϋ μογοιού μου
 κι ένα λουρί σοϋ ζήτησα στεριά κι ένα κλαρί νά πιάσω,
 καί νά, κανίσκι άπά στά κύματα μοϋ άπλοχεράς τήν Κρήτη !
 Καλή η μπουκιά, καί μέ τήν πείνα μου πώς μοϋ 'ρχεται ίσια κι ίσια !»
 'Ωστόσο άγάλια ξέκοβε ο καιρός, πραγάλιαζα οί σπιλιάδες, 285
 κι αναπλωρίζοντας άρμένιζε τό χάρβαλο καράβι
 τροπώσαν τά μακρόλαμνα κουπιά, ξανάτριξα οί σκαρμοί τους,
 κι όλοι τό θειό νησί στηλώνοντας χιμοϋν άρμενοκούπι.
 Κι η Ελένη μέσ στά κλάματα άγανά σά δροσανγή άχνογέλαε
 κι άγεροπαίζαν στά μελίγνια της οί μαϋρες παραντίδες 290
 τά γόνα άκράγγιξε τοϋ δοξαρά καί στάζαν τά μαλλιά της:
 «Θέλω ένα λόγο νά σοϋ πώ, καλέ, μά πνίγεται η φωνή μου.»

Μά ως άνασκώθη καί τόν κοίταξε στά μάτια η γλυκομίλα,
 κατατρομάζει κι έγείρε χλωμή στό μουσκεμένο στήθος
 στήν άπατη λαμπήθρα ξεκρίνε ν' άνεβοκατεβαίνει 295
 σάν τρεχαντήρα η Κρήτη καί νά σπάει καταμεσόφρυδά του.
 'Ο ψυχοπρωτολάτης άλαλος τά γένια χαδολόγαε,
 κι ως τά χοντρά ριζάυτια άπλώνουνταν τό κοφτερό άχνογέλιο.
 Πολύμαστο, ξαδιάντροπο, γυμνό χαυδάλιαζε στό κύμα
 τό πολυκάτεχο κορμί μέ τούς πολλούς πρματευτάδες 300
 σέ μακρινούς γιαλούς συχνόσμιξε τ' άρχοντοκάραβά τους
 καί τούς καμάρωνε νά περπατούν στό μόλο στολισμένοι
 σάν τά πουλιά, μέ παγονόφτερα καί μέ χρουσά χαρχάλια.
 "Ηπιαν καί φάγαν, παραζόρτασαν οι άψοί καπεταναίοι,
 είδαν, χαρήκαν, παραφίλησαν, ξαγκλίσαν τά κορμιά τους· 305
 καί τώρα πιά, λουσμένοι άρώματα, παίζοντας τό ρεπίδι,
 στών σκλάβων τίς άδρές άράπικες λιγοθυμούν άγκάλες.
 Σαπίσαν τά δαχτύλια πιά μά άποκρατοϋν τά δαχτυλίδια,
 φυράναν τ' άδειανά λαγόνια τους μά τά κεφάλια λάμπουν
 ξεχειλισμένα νού περγελαχτή καί γνώση άνοιχτομάτα. 310
 Καί λέν πώς κι οί θεοί κατάντησαν στολίδια τοϋ σπιτιού τους,
 σέ χρουσοκάγκελα τούς μάντρισαν κλουβιά σάν παπαγάλους
 καί τούς γρικούν στά παραθύρια τους τά λόγια πού τούς μάθαν
 μέ άνθρώπινη λαλιά νά ξεφωνούν καί ψιλοχιχρίζουν.
 'Ο δοξαράς τά μάτια κάρφωνε στό μέγα άρχοντονήσι 315
 σάν πλούσια τρεχαντήρα πού βουλιάει τοϋ ψόφου φορτωμένη
 ξαγνάντευε στά χοντροκύματα νά παραδέρνει η Κρήτη.
 Ζύγωναν πιά, στραπτάλιζανπραγά τ' άκρόκορφα της "Ιδας
 κι άσπριζαν τά χωριά σά δράκου αύγά στις πέτρες σφηνωμένα.
 'Οσμίστη γής καί γιόμωσε η ψυχή τοϋ Πέτρακά μας χώμα· 320
 μακριά θωράει τά θαλερά άψηλά στόν ήλιο βοσκοτόπια,
 θέλει νά πάρει άνήφορο, γρικάει νά ροβολοϋν κουδούνια,
 καί τό σφηνάτο γένιο του άστραψε κι ως τράγου άναχεντρώθη.
 Ξεπερδικίσα οι δυό κλαρίσιοι μας καί ξεκινούν δροσάτο,
 σάν την άνάβρα τοϋ νερού σέ ζάλογγο βουνό, τραγούδι: 325
 "Θέ μου, καί νά πατήσω πιά βουνό, νά πάρει ο νούς μου άγέρα !
 Ν' άρχίσει ο γάβρος σφέρδουκλας ν' άνθεϊ κι ο λάδανος νά ιδρώνει
 κι η πετροπέρδικα νά φτερουγάει, νά κακαρίζει ο λόγγος!
 Ν' άκούσει η κόρη πού αγαπώ, νά βάλει μάνταλο στήν πόρτα
 μέγα κλωνί βασιλικό, νά βάλει βάρσαμο δραγάτη, 330
 νά βάλει καί γαρούφαλο σγουρό βιγλάτορα στόν κόρφο !"
 Τραγούδου οι δυό βουνοπαλίκαραι καί τό άχτι τους έβγάναν,
 κι οί βράχοι άγριεϋαν καί μεγάλωναν, άνοιγαν τ' άκρογιάλια
 σά δαγκανάρες τίς άγκάλες τους, κι άκράταγα χιμούσε

βογκώντας η ξυλάρμενη πλωτή στού λιμανιού τό στόμα. 335
 Σειούνταν κι έρχοταν καταπάνω τους όρθόστηθη όλη η Κρήτη,
 κι η Ελένη ξάφνου χλωμοκέρωσε καί σύρριγο τή διάβη·
 τί ώς χαίρουνταν το ξακουστό νησί ν* αντιβολάει στό κύμα,
 στή μνήμη της άνέβαιναν παλιά δρακοντοπαραμύθια
 πού η γριά της νένα τή νανούριζε γιά νά τήν παίρνει ο γύπνος.
 “Λενιώ, πέρα στήν πέρα ακρογιαλιά, στήν Κρήτη, άνάθεμά τη !
 βρουχάται ο δράκος μέ τά κέρατα καί τούς άνθρώπους τρώει
 Λενιώ, ρουφήχτρα λάμια κάθεται στο κύμα άπάνω η Κρήτη,
 πλέκει τά πράσινα μαλλιά, γελάει καί τά καράβια πνίγει
 Λενιώ, ποτέ το άφράτο πόδι σου στήν Κρήτη μήν πατήσεις !”
 Καί τώρα αύτή χμουσε ακράταγη, της μοίρας ποιος ξεφεύγει! 345
 στού ταυρομούτσουνου θεού νά μπει το άνθρωποφάγο στόμα.
 Μά έσύ, Στρεϊδά μου, όλο φτερό τραβάς τό μακρομονολάτι
 κι ούτε σέ κροΐν παραμαντέματα μουδέ σέ πιάνει φόβος
 κι άν είν’ γραφτό τό άρμυροκρούστωτο κορμί σου νά τό φάει
 τό ξακουστό νησί δπου χύνεσαι μέ τά πανιά άνοιγμένα, 350
 έσένα η μαλλιασμένη αύτούκλα σου, χαράς τηνε ! δέ δρώνει.
 Μά τό τρανότερο κουπί τραβάς, τά χείλια δέν άρνεϋουν
 καί τή βαριά Κερά της θάλασσας μυριοκαταξομπλιάζεις:
 ““Όλη ’ναι η θάλασσα άργαλειός, κι η Κρήτη κάθεται κι ύφαίνει 355
 χαρά στά μάτια, άδέρφια, πού άξιωθοΐν στό πέλαο νά τή δούνε!
 “Αν είσαι μαραζάρης ξεπετάς, άν είσαι όκνός θεριεύεις, 355
 κι άν πέσαν συφορές άπάνω σου ξεφεγγαρίζει ο νοΐς σου
 κι όλον τό μαύρο πόνο τόν ξεχνάς κι άσκώνοντας τά χέρια
 βλογάς τόν κύρη καί τή μάνα σου πού σέ γεννοσπορίσαν !”
 Βουβός τά μάτια του άνοιγε, τ’ αύτιά, τά φρένα του ο Δυσσέας
 καί πέφταν Κρήτη, κάστρα κι εύωδιές μέσ στίς φαρδιές του στέρνες. 360
 Φωνάζει άλάργα η βάρδια τού βουνού: «Καράβι κατεβαίνει !»
 Φωνάζει εύτύς η βάρδια τού γιαλού: «Μές στό λιμάνι έμπήκε !»
 Φωνάζει ο δοξαράς κι άρπάει τή γής: «Κρήτη, καλώς σέ βρήκα !»
 Πά στήν κορφή τής αναγάλλιασης θρονιάζεται η τρομάρα,
 κι οι σύντροφοι κατάρτια καί κουπιά, πηχτά νερά, γυνάικες,
 χείλια σπανά καί μάτια γελαστά καί παρδαλές φτεροϋγες 365
 μέ άπλωταριές περνούν, λές σέ όνειρο βραχνά πώς κολυμπούνε.
 Κι ένας κοντός βαρδιάνος ζύγωσε, ξερώταε τή γενιά τους
 κι ώς ξεχείλο σταμνί τό στόμα του κλουκλούταγε στον ήλιο 370
 κράταε διβλί καί πλάκα από κερί τά λόγια νά χαράξει. Μά ο δοξαράς γελάει
 κι άναμεράει τό σγουροκεφαλάτο: «"Ασε νά κοιμηθούμε μιά σταλιά,
 μπουκιά νά φάμε κρέας, τότε θά ’ρθεϊ η ψυχή στον τόπο της καί θά φανεί η
 γενιά μας’ τώρα πανιά ξεσκληΐδια γράψε μας καί φώκιες τού πελάγου Ι»

Είπε, και γλίστρηξαν σέ ἴσκιαδερεδ δροσάτο μακρινάρι. Στις πλάκες έπεσαν τοῦ θανάτῃ, κι ἅπ' τό εὐωδάτο χῶμα σά μοῦσκλο ἄνέβῃ ο γῦπνος κι έπιασε τῃ σγουρομέλιγγά τους.

Κατέβῃ ἡ νύχτα, κι ἄναψε ἡ χλωρή κοιλιά της λαμπηδόνας· 380
τ' ἄστρα ἄψηλά πηδούνε, καίγουνται, καί μέσ στη νύχτα σειοῦνται σῃ διδυμάρια κρουσταλλάπιδα τῃ στήθη της Ελένης.

Κι ο γῦπνος σάν ψαράς κουκουβιστό ς πάνω στοῦς βλάμηδές μας μπαλῶνει τῃ σκισμένα δίχτυα τους, κρεμάει ξανά τ' ἄγκίστρια καί τις σπασμένες στρώσες τοῦ κορμιού σιγά καλαφατίζει. 385

Μᾶ ἡ πείνα, τό θεριό, μεσημεροῦ καταπονάει Τό ν δπνο' πρώτος τῃ μάτια ἄνοίγει ο γαβαθάς, καταχτυπάει τῃ γλώσσα: «Πεινώ, σύντροφοι, νᾶ ᾗχαμε ψωμί καί μιᾶ μερούκλα κρέας 1» Καί ξεπειρίζει τότε ἡ σουριχητή φωνή τοῦ ἀκριδομούρη:

«Ε, γειᾶ σῃ ξυπνητούρια σου, φαγά, θᾶ φας, καί μῃ φωνάζεις! 390
τῃ μάτια μου πεταλουδοῦν, παιδιᾶ, γιᾶ κιόλας ξεδιακρίνω στίς λιναροπλεξοῦδες τοῦ χαλκιά της Κρήτης τήν κορόνα;

Ἐ βασιλιά, σηκῶσου, πρόσταξε φαγιά, κρασιᾶ, γυναικες !» Μᾶ ο Χάλικας τό πέρφανο κορμί στό χῶμα ὀρθοστυλώνει: «Μᾶ τό Θεό, κι ἅπδ ψωμί καλλιᾶ κι ἅπδ κρασί ἡ ψυχῃ μου 395

λαχτάρισε τῃ γῆς αὐτῃ νᾶ δει καί ν' ἄργοσεριανίσει!»

Ανάλαφος πηδάει κι ο Πέτρακας στοῦ βλάμη του τό πλάι· μᾶ ο νοῦς τοῦ δοξαρά, δουλευταράς, δουλειᾶ ᾗπιασε πρί φέξει: «Σωστό τῃ χάρβαλα γοιάρια μας νᾶ τῃ πρωτογνοιαστοῦμε ὀμπρός, κι ο κυνηγᾶρης νοῦς λαγδ ξετόπωσε στό μόλο !» 400

Είπε, κι οι τρεις στό ἄνθρωποσίφουντο τοῦ λιμανιού χαθήκαν κι ἡ Ελένη τότε ἄγάλια ἅπ' τό βαθύ κρουφανασέρνει κόρφο τό μαντολόγο κρούσταλλο, νᾶ δει τῃ νιόστρατη ψυχῃ της· σκυμμένη συντηράει, μᾶ δέ θωράει μέσ στοῦ Θεοῦ τό μάτι παρά τοῦς σύντροφους τοῦς μαλλιαροῦς νᾶ τήν περιζομπλιάζουν· 405 μέ τῃ μουστάκια τους τῃ κρεμαστά πῶς φάνταζαν σῃ φώκιες πού ξέπεσαν σέ ἄλargo ἄκρόγιαλο, πελαγοτσακισμένες· κι ἦταν, μαθές, στή φοκοφαιμιᾶ κι ἕνας δλᾶσπος κύκνος.

Σκυμμένη ἄμιλητη ἡ λιογέννητη τό ριζικό λαχνοῦσε

κι ἄχνᾶ σῃ μέσα σύλογγα μοχτάει νᾶ ξεχωρίσει στρατά. 410

Μᾶ ξᾶφνου ἴσκιῶθη τό κρουστάλλι της, τό μέσα πλούτος χάθη κι ἕνα σκουφι ξεπρόβαλε ἄψηλδ καί κατασκέπασέ τη· κι ἡ Ελένη, τρέμοντας, στόν κόρφο της τῃ θεῖα βυθάει λαμπηθρα.

Κι ἀκούστη ὅλο ἀναγάλλιαση ἡ βαριά φωνή τοῦ πρωτολάτη:

«Φάτε καί πιέτε, συμπάλικαρα, ταγίστε τῃ κορμιᾶ σας!» 415

εῖπε, τῃ ορθᾶ κοφίνια ξεσκεπάει καί γιόμωσαν χερούκλες.

Ρίχτηκαν ὅλοι μπρούμυτα νᾶ τρων, κι οἱ φοβερές μασέλες σάν τίς μυλόπετρες ἐδόυλευαν καί σειοῦνταν τό χαμῶι· πᾶναν ψωμί, κι ἡ φούχτα θέρεινε σῃ νᾶ ᾗπιανε μαχαίρι· πᾶναν νᾶ πιουν, καί τό κρασί μειμῖας βουερά

κατηφοροῦσε,

420

σάν προύντζινη διχτάτη φορεσιά καί σκουταρόντυνέ τουςˆ αἷμα μεμιάς
γινόταν τό κρασί κι ἀδρό ψαχνό το κρέας.

ἽΩς πόφαγαν, στεριώθη γύρα η γης καί στάθη τό λιμάνι. Τό ἀποπιστίδι
τότε τοῦ Θεοῦ βροντοχτυπάει τά γέλια:

«Θέ μου» βογκάει «προστάτη της φιλίας, ψωμί, κρασί καί κρέας 425 πώς
μου κατάντησες καί τρύπωξες μέσ στις φαρδιές κοιλιές μας !» ο
οὐρανομπαίχτης γέλασε, ἔχωσε στις δροσερές οπώρες καί στις
κρασόφλασκες τίς φούχτες του νά γλυκοδροσερέψουν: «Τον κόσμο,
ἀδέρφια, γύρισα, πολλά τά μάτια μου χαρήκαν δμως ποτέ μου θεοπάζαρο
στόν κόσμο αὐτό δέν εἶδαˆ

430

καί τώρα μου ἦταν δά καί τούς θεούς γραφτό νά καμαρώσω στά βούρλα
περαστούς σάν ἀστακοὺς νά τούς πουλοῦν ἀρμάθες— κι ἐσύ ο θνητός νά
ξεδιαλές θεό γιά καθεμιά σου ἀνάγκη: θές γιά τη θάλασσα, θές γιά τη γης
γιά ἀρρώστια θές νά γιάνειςˆ τί ἄλλος γιατρεῦει τό ἀφαλόκομμα, τη γούσα,
τη μελένια,

435

κι ἄλλος τίς γοῦλες καί τη λιόκρουση, τό δρώπικα, τό ρίγοˆ ὅλοι οἱ θεοί,
παιδιά, κρεμανταλιές κι ὅλα τά γιατροσόφια !

Φτάνω κι ἐγὼ κρατώντας σά σφαχτό τό θεό μου ἀπˆ τά ποδάρια: “Τεῖά καί
χαρά, πραγματευτή, θεό θαματοργό σοῦ φέρνω πού ἀστράφτει καί βροντάει
καί τη φιλία στόν κόσμο διαφεντεύει !”

440

Ὁ γέρος στράφη ἀργά σουρίζοντας μέ τά σπανά του χεῖλια: “Μωρέ,
καλώς μάς κόπιασε κι αὐτός, γιά φέρˆ τον νά τον δοῦμε !” Πιάνει
χρουσόπετρα καί τρίβει τον, ζυγιά καί τον ζυγιάζει: “Ἀληθινός, μεγάλη η
χάρη του, χρουσάφι, Θέ μου, ἀτόφυο!” ξεφώνισε, κι ἀπˆ την πολλή χαρά τˆ
αὐτιά του ἐχύσαν ἴδρο.

445

Πιτήδεια τό παζάρεμα ἀρχινάει κι η συβασία τελεύειˆ καί τώρα, ἀδέρφια,
φάγατε θεό, θεριό θά γίνει ο νοῦς σαςˆ μά κάντε ὑπομονή, τά θάματα δέν
πήρα ἀκόμα τέλος !» Εἶπε ο πανούργος, στράφηκε, ἐπαιξε τοῦ Χάλικα τό
μάτιˆ καί γελαστός ο βλάμης μας βαθύ πανέρι ἀναγυρίζει—

450

κι εὐτὺς προβίε, σαντάλια χύθηκαν, σφιχτούρια, ἀναζωστήρια, κι
ἀσκώθη ο καραβάς στήν τσοῦρμα του νά τˆ ἀκριβομοιράσει:

«ἽΟλα καλὰ ο Θεός τά βόλεψε καί παντογνώστης εἶναιˆ σάν ντόπιοι θά
ντυθοῦμε Κρητικοί, γιατί ντροπή την ὄψη τοῦ βασιλιά νά ξαντικρίσουμε μέ
κουρελοπαντιέρεςˆ

455

καί της Ελένης πήρα, βρε παιδιά, Τό ν ούρανδ μέ τˆ ἄστρα!» στό φῶς τη
φορεσιά της γυναικόςˆ ξεδίπλωσε, καί λάμψαν οἱ μελανές μορφές ἀπˆ τά
πλουμιά καί τίς ἀστράτες πούλιες. Ἀναγαλλιάει κι ἀνοιεῖ τίς ἀγκαλιές η
ἐρωτοδιωματάρια:

«Πολύτεχνε, σά νά ἔταν θάλασσα βαριά τρικυμισμένη

460

καί της γυναικάς η καρδιά, τόσο καλὰ κυβέρνησές τη !

Τά ξόμπλια, οἱ κουτελίτες, τά φτερά, τˆ ἀσημοκλώνια φραίνουν τό θειο

φантаχτερδ πουλί μέσ στό γυναικείο μας κεφάλι!» Είπε, καί την πλουμάτη
άρμάτα της πήρε άγκαλιά καί χάθη.

ΚΙ ΟΙ ΑΡΣΕΝΙΚΟΙ ΓΟΡΓΑ ΑΡΜΑΤΩΗΚΑΝ ΤΑ ΝΙΑ ΛΕΒΕΝΤΟΣΚΟΥΤΙΑ: 465

«“ΑΙΝΤΕ ΚΙ ΕΜΕΪΣ ΣΑΝ ΨΑΛΙΔΟΚΩΛΟΙ ΔΙΧΑΛΟΠΕΡΠΑΤΟΎΜΕ 1» ΦΩΝΑΖΟΥΝ
ΚΙ ΟΛΑ ΞΕΚΑΡΔΙΖΟΥΝΤΑΙ Τ' ΑΔΕΡΦΙΑ ΜΑΣ ΣΤΑ ΓΕΛΙΑ.

ΜΑ ΩΣ ΕΙΔΑΝ ΞΑΦΝΟΥ ΑΠΔ ΤΟ ΑΠΟΓΩΝΟ ΤΗ ΛΥΓΕΡΟΚΛΑΔΟΥΣΑ, ΤΑ ΧΕΡΙΑ
ΣΗΚΩΣΑΝ ΣΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥΣ, ΤΗ ΛΑΜΨΗ ΝΑ ΒΑΣΤΑΞΟΥΝ ΤΑ ΟΛΟΡΘΑ ΜΑΡΓΑ
ΣΤΗΘΗ ΤΗΣ ΓΥΜΝΑ ΦΩΤΟΥΣΑΝ ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ, 470

ΑΜΜΟΥΔΕΡΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΒΟΥΝΑ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΙΑ ΤΟΥΪ ΚΟΣΜΟΥ· ΚΑΙ ΣΑΝ
ΤΟ Ν ΠΛΟΥΣΙΟ ΚΑΜΠΟ Η ΦΟΥΣΤΑ ΤΗΣ ΤΟ Ν ΑΝΟΙΞΙΑΤΗ ΑΝΘΟΥΣΕ.

ΤΟ ΜΑΤΙ ΞΑΣΤΡΑΨΕ ΤΟΥΪ ΜΠΡΟΣΤΑΡΑ ΚΙ Η ΤΡΙΧΑ ΤΟΥ ΣΗΚΩΘΗ: «ΘΑΡΡΩ
ΠΩΣ ΕΙΔΑ ΜΙΑ ΦΟΡΑ, ΠΑΙΔΙΑ, ΤΟ Ν ΠΟΛΕΜΟ ΝΑ ΣΚΥΒΕΙ, ΠΑΤΩΝΤΑΣ ΔΥΔ
ΒΟΥΝΟΚΟΡΦΕΣ, ΝΑ ΠΙΕΙ ΤΟ Ν ΠΟΤΑΜΟ ΠΟΥ ΕΚΥΛΑΕ· 475

κι ολο αίματώθη τό βαθύ νερό καί πήρε μέγα χόγχο· μά δέν Τό ν τρόμαξα
όσο τώρα, νά, τρομάζω τήν Ελένη !»

Κι ο Χάλικας άκράφνου άνατριχιάει καί τοῦ άδερφοῦ θυμάται: «Βολές
βολές μου φαίνεται, άρχηγέ, καί ντρέπεται η καρδιά μου, πώς όλοι έμεΐς κι
εσύ, συγκάρταλοι, σά λάγια άρνιά άκλουθοῦμε 480 τό μέγα άγωνιστή μέ τό
γυμνό, τό γαλατένιο στήθος !» 'Ο μεγαλάρμενος σωπαίνει νοῦς, νά
φανερώσει άρνιέται τίς πιδ γκρεμόχαρες έλπίδες του, τίς πιδ κρουφές του
πίκρες· άνεμαζώνει τούς συντρόφους του, παραγγελίες μοιράζει:

«Σκορπίστε, άδέρφια, σεριανίσετε τό φουμισΤό λιμάνι· 485
τά μάτια άνοίγετε καλά, τ' αύτιά, τ' άρθούνια, τίς καρδιές σας· γιατί
πολλά καλή· νά έτούτη η γής καί δέ βαστάει πολλήώρα· καί πιά τό
σούρουπο θά σμιζουμε, νά συναγρικηθοῦμε!»

Είπε, κι όλοι σκόρπισαν κατά ποῦ τούς πήγαινε η καρδιά τους.

Ο Καρτερός τραβάει άζευνγάριαστος καί τ' άργαστηρια πιάνει· 490
ο άνοιχτοκουταλάτος φούχτωσε τό Σούραυλο άπ' τό σβέρκο κι άνηφοροῦν
στής λιμανόχωρας τά λοξοστενωρύμια, άναρωτώντας γιά καλό κρασί καί γιά
καλές γυνάικες.

Μά τό βουνίσιο ταίρι δρασκελάει χεραγκαλιά τό μόλο· παιχτά τούς
γνέφαν λιμανιώτικα βαριόγχοτα κοράσια, 495

μέ άποχτά μαλλιά καί μέ θεούς στά κορδωμένα στήθη, μά αύτοί, μέσ στά
γλυκά άναπιάσματα τά πρώτα της άγάπης, μήτε γιά κόρης νοιάζονταν φιλί
μήτε γιά κρασοπότια.

Κι ο κοτσονάτος κατετάν Στρειδάς σά σκύλος караβίτης πρύμνα την
πρύμνα έπήδαε, τούς παλιούς νά ξετρουπώσει φίλους· 500 ο πελαγίστιος νους
άναγαλλιάει, χαδεύει τά καράβια

μέ τούς βαμμένους γοργοτάξιδους στήν πλώρα τους δαιμόνους· ξάφνου

ψιλή φωνή τόν άρπαξε καί στή στεριά τόν ρίχνει:

«Ε, σάν τά χιόνια, καπετάν Στρεϊδά, καλώς τά δυό σου μάτια!» Γυρνάει, παλιό του φίλο συντηράει, σπανό караβοκύρη 505

μακρουλοκέφαλο, μέ άσπρα μαλλιά καταχυτά στις πλάτες· καί χύθη ο βλάμης μας μουγκρίζοντας στήν ανοιγμένη άγκάλη· ώρες μιλούνε για τή θάλασσα, τή γριβοκαβαλάρα, κι άνοιγοκλειοῦν ορθά τά σπλάχνα τους σά δυό μεγάλα στρεϊδία πού άπάνωθέ τους ολη η θάλασσα περνάει καί τά συγκλύζει. 510

Κι ωστόσο ο δοξαράς ποθάμαζε μέ τή γαιϊτανοφρύδα τό μέγα πλούτος πού ξεφόρτωναν καί σώριαζαν στό μόλο οί μακροτάξιδες, πολύσκαρμες της ξενιτιάς γαλέρες. 'Η Κρήτη κάθουνταν στό θρόνο της, στού λιμανιού τόν πύργο, κι από τά πέρα περίορα τής γής οι τέσσεροι της καύκοι 515

χαρίσματα άκριβά τής κουβαλούν, θαλασσοκαραβάνια. Καί πρώτος έρχεται ο τραχύς Βοριάς μέ τά ξανθά του γένια, καί στ' αρμυρά σταρομελάχρινα τής άγαπώς ποδάρια παχιόσκουλες άπλώνει άγριοπροβιές, πολυπαιδούσες σκλάβες καί χύνει άπά στις πέτρες τίς ζεστές τό μελοκεχριμπάρι. 520

Κι από τ' άπόσκιο πέρα ο δυτικός φυσώντας φτάνει άγέρας, μέ τούς χαλκάδες στ' άστραγάλια του, μέ τά γερτά μουστάκια, καί προσφορές ψωμιά τής κουβαλάει τό άσήμι, τό καλάι. Κι άπ' τό προσήλιο ξεπροβαίνει άργά πολύξερως, πανούργος, μέ τ' άσημένα δαχτυλίδια του, μέ τά βαμμένα χείλια, 525

παιχιδομάτης, τής γλυκόστηθης Ανατολής ο καύκος· κι όρθοτρουλιάει στήν ξομπλιαστή ποδιά καί στ' άνοιχτά της χέρια πουλιά χρουσά κι άρώματα άκριβά καί μυστικά λειψίδια.

ΟΔΥΣΣΕ

Κι ο κύρ Νοτιάς, ο μέγας ἀγαπὸς Ἰᾶ ἔδωκε πλεξούδες, σέ
ψάθες παρδαλές, κρουστόπλεχτες φίλευει τη φίλντισι, γκόλφια
θαματοουργά καί γράμματα, μαῖμούδες καί δαιμόνους· κι η
Κρήτη κάθεται ξεστήθωτη στὸν ἀνηλό της θρόνο, τὴ ζυγαριά
κρατάει στοῦ πέλαγο καί τὸ φιλὶ ζυγιάζει.

53
0

Ἡ Ελένη αμύλητη τούς τέσσερους ἀγέρηδες ἐνόγαε νά πλέν
ἐρωτικά, νά σουραυλοῦν στοῦ διχαλόβυζό της· νά ᾽ταν σάν τὸ
τρανδ νησί κι αὐτὴ καταμεσὸς πελάου, νά τὴ χτυποῦν βαριά κι
οἱ τέσσερεις οἱ καπετάνιοι ἀνέμοι! Μά ᾽ναι λιγόχρονο κι
ἀνήμπορο της γυναικὸς τὸ σῶμα· καί πριν προφτάσει στάλα νά
χαρεῖ, πριν παίξει τὴν ἀγκάλη, ο κλεισαχειλὴς Χάρος τὴν ἀρπάει
κι ἀπὸ τίς δυὸ πλεξούδες! Πολύχρωμο, πολύβογκο, πηχτὸ
κουνούσε τὸ λιμάνι· καί μὲς στοῦ δίκورφο της γυναικὸς τὸ
λιμασμένο στήθος τὸ πλανταμένο ἀγριοπερίστερο κρουφά
παραπονιόταν. Κι ἓνας λιγνὸς πρᾶματευτὴς, τραγὶ μυρίζοντας
καί μόσκο, τὴ σμιχτοφρύδα μας διπλάρωσε κι ἀγάλια ξετυλίγει
τρικυμιστὰ μαγνάδι μαγικὸ, πολὺπλουμο στὸν ἥλιο.

53
554
0

Μαῦρα, φρογά, λευκά τ' ἀλόγατα στὸν κάμπο του χιμούσαν,
καί μέ χρουσὰ δοξάρια δόξευαν καβάλα οἱ βασιλιάδες βεργάτα
κιτρινόμπλαβα θεριά σέ ἀγριοκυπαρισιώνα· κι ολόγυρα στὴν
οὐγία δροσερά νερά κατρακυλούσαν. Ἡ Ελένη σφάλιξε τὰ μάτια
της, σάν πέρδικα ζαλίστη· κι ο γερο-κουρσευτὴς τὴν
προσκυνάει, κελάηδησε ἡ λαλιά του: «"Ὅλο τὸ δέντρο γύρισα
τῆς γῆς, μὰ ὀρκίζουμαι, ποτέ μου τόσο πανέμνοστη καλοκερά τὰ
μάτια μου δέν εἶδαν ὥχου, κι οἱ ποῖος κοιμάται δίπλα σου Τὸ ν
ὑπνο λαχατρίζει!» Σκυφτὸς μιλάει, μὰ τὰ φιδίσια του ματάκια
ἀκρολοξεύουν, ζυγιάζοντας τῆς ροδοστάλαχτης τὸ σταλωμένον
άντρα.

54
555
0

Μά ο δοξαρὰς γελάει κι ἀρπάει σφιχτὰ τὸ χοντροχνούδην
ῶμο: «"Ἀχ, νά ᾽ταν, Θεέ μου, καταμόναχη σέ ἀπόμερο ἀκρογιάλι
πὼς θά τὴν παίρναμε στὶς πλάτες μας γιὰ τὸ γοργό καράβι Ἰ»
Ξερογελοῦν τὰ χεῖλια τὰ χοντρά, τὰ μάτια ρίχνουν πῖθες: «"Ἀχ,
Θέ μου, νά ᾽ταν κίόλας ὅς α λές ἀλήθεια, σύντροφέ μου! Μά
τώρα μοῦ τὴν ἐστεῖλε ο Θεὸς σέ βογκερδ λιμάνι, κι ἄντρα θωρώ,
λιοντάρι δρθδ θωρώ νά στέκει στοῦ πλευρό της προσκυνητάδες
θά κοπιάσατε γιὰ τὸ ἅγιο πανηγύρι!» τὸ λάλο στόμα του
ἀρχινάει γλωσσοβολώντας νά δηγάται

55
556
0

πώς τοῦ νησιοῦ ξεθύμανε ἡ ψυχὴ, μητρόδεσα οἱ γυναῖκες καὶ δὲ γεννοῦν τὰ ζᾶ, καρβούνιασαν, κι οἱ ἀρμάδες παν, βουλιάζαν

«Τί πλάκωσαν, ἀρχόντοι, γερατιά βαριά τὸ βασιλιά μας· ἡ δύναμὴ
τοῦ πιά ξεστέλιωσε, σαπίσαν τὰ νεφρά του, κι ὁμάδι μέ τὸ ρήγα
ἀχάμνυνε καὶ τὸ κορμί του, ἡ Κρήτη !

Μὰ ἀπόψε ἀνηφορίζει στό θεό νά ξαναניώσει ο νοῦς του, νά τρίζει
πάλε ἡ δύναμη ἡ παλιά μέσ στ' ἀδεια κόκαλά του— καὶ τὸ πουρνὸ νά
γαυροκατεβεῖ, τοὺς νέους κρατώντας νόμους. Μὰ ἀν ἀρνηθεῖ νά
ξαναμπεῖ μέσ στό σαπρὸ κορμί του ὁ Ταῦρος, ὁ γερο-φλέμης ρήγας
θὰ χαθεῖ στό σπήλιο, καὶ ποτὲ του
στὰ γαγλωτὰ σκοτάδια δὲ θὰ βρεῖ τὸ φῶς νά ξεπορίσει.

Κι ὁ ἀπλόκαρδος λαὸς σωριάζεται στοῦ παλατιοῦ τις πλάκες κι
ὄλονυχτοῦ μακριάθε μέ αγιασμοὺς κι ἀγκαλιασμοὺς συντρέμει τὸν
ξόρnio, φυραμένο βασιλιά, νά ξανακαρδαμώσει.» Τὰ κορφοκούταλα
ἀνατρίχιασαν τῆς φωτογεννημένης· μὰ σκύβει ὁ γερο-Ἀνατολίτης
μας, κρουφοχαμογελά τῆς:

«Τὸ κόκκινο γαρούφαλο, κερά, τὸ στόμα σου, μὴν τρέμει! μόνο
παλιά κατάπινε ὁ θεὸς τοὺς ξόρνιους βασιλιάδες· τώρα κατέχου αὐτοῖ
μέ τοὺς θεοὺς καλὰ νά τὰ βολεύουν:

πύργο χρουσάφι οἱ φούχτες τοὺς κρατοῦν κι ἀνέγνοια ἀνηφορίζουν πρᾶματευτάδες κι οἱ θεοί, μαθές, κι
ἀκριβοπαζαρεύουν.»

Εἶπε, κι ἀνάσυρε ἀπ' τὸν κόρφο τοῦ θεοῦ παλιὸ φίλντισι, πύργο μ'
ἐφτά κεφάλια ἀπανωτά, πού ἀχόρταγα τὰ φάγαν οἱ μύριες φούχτες
πού τὰ χάδευαν, τὰ χεῖλια πού τὰ φίλουν κι ὁ λοξονούσης φούχτωσε
αρπαχτὰ τὸ φίλντισένιο θάμα. Τὰ ἐφτά κεφάλια σάλεψαν, φωτιές
ἐφτάχρωμες, στό νοῦ του, κι ἀγαλινά, σουρτὰ πασπάτευαν τὼν
δαχτυλιῶν οἱ ρώγες

κάθε κεφάλι, τὸ ἀλαφρόγλειφαν καὶ τὸ ἀργοκανακίζαν. Μιὰν
ἀστραπὴ ὁ καιρὸς τὰ δὺ ὀφτερά μαντάλωσε καὶ στάθη· κι ὅλη τῇ
σκάλα πρόλαβε ὁ μονιάς τῆς ἀρετῆς τοῦ ἀνθρώπου μέ τὰ πιτήδεια
τοῦ ἀκροδάχτυλα νά τὴν ἀνηφορίσει. Κάτω, βαρβάτο σαρκοθέμελο,
τὸ πιο χοντρὸ κεφάλι μέ τὰ μεγάλα του καπρόδοντα σὰ ζὸ
θρασομανοῦσε· κι ὅλες του οἱ φλέβες σάν τὰ κέρατα χοντρές, καὶ τὸ
φρουρούσαν.

Πάνω τοῦ ορθό, σάν πολεμόκρανο, τὸ δεῦτερο κεφάλι τὰ δόντια τοῦ ἐσφιγγε καὶ μάζωνε κατσουφιάστὸ
τὰ φρύδια, σάν ἄντρας πού μετράει τὸν κίντυνο καὶ τρέμει ὀμπρὸς στό Χάρο, μὰ ἔναι βαριά πολὺ ἡ
περφάνια του καὶ ντρέπεται νά φύγει.

Τὸ τρίτο γυάλιζε μελίχλωρο, τὰ μάτια λαγγεμένα,
χύσαν τὰ μάγουλά του ἀπ' τὸ πολὺ γλυκὸ φιλή της σάρκας καὶ στάλα
μαύρη αἱματολάβωνε τὰ χεῖλια τὰ τραγίσια.

Τό τέταρτο ξαλάφρωσε, σπαθί τό άκονισμένο στόμα, πώς λίγνεψε ο
 λαίμós κι άνέβη δρθός ο θόλος τοῦ μετώπου, θαρρείς κι οί ρίζες γίνηκαν
 άνθός καί νοῦς άγνός τό κρέας. 610

Τό πέμπτο πίκρα πλάκωνε βαριά, τό πυργομέτωπό του βαθιές τό
 χαρακώναν αύλακιές, καί σφιχτοβυζακώναν στράτες λοξές σά γάυρος
 χτάποδας τά φλογομάγουλά του· καί τά φτενά τά χείλια άνέλπιδα δαγκάνει
 μή φωνάξει.

Μά πάνωθέ του έφώταε γαληνό τό άντιστερνδ κεφάλι, 615
 πέρα άπδ θλίψη καί χαρά, στερεά τά πάντα σοζυγώνοντας άνάλαφρο, σάν
 πνέμα ειρηνικό, πανάγαθο, χορτάτο· γης, ούρανδ καί τάρταρα θωράει, κι ένα
 άχνογέλιο άνθίζει σάν ήλιου άνάριο άποβασίλεμα στά μαραμένα χείλη.

Στήν πιδ άψηλή ρημαδιαικά κορφή τοῦ αιθέρα σεριανοῦσε 620
 κι όλα τοῦ φαίνονταν όνειράτα καί παρδαλή κατάχνια· κι άπ' τό σπανό
 του άπανωκαύκαλο, πού γυάλιζε σάν πέτρα πού τή βαριοσυγκλύσαν
 θάλασσες καί τήν άγλείψαν έγνοιες, τινάζουνταν σά φλόγα άσάλευτη τ'
 όλοστερνδ κεφάλι·

σά νά 'ταν, λές, η κόκκινη κλωνιά καί πέρναε κομπολόι 625
 άρμάθα τά κεφάλια, κι άραδís τά κρέμαε στόν άγέρα.

Φώς άδειο, διάφανο, έφτακάθαρο, χωρίς αύτιά καί μάτια, ρουθούνια,
 στόμα, μέτωπο, έλαμπε τό ήερδ κορφοκεφάλι· Όλη του η σάρκα πνέμα γίνηκε
 κι όλο τό πνέμα άγέρας!

'Ο δοξαράς τό έφτάψυχο στοιχειό χάδεψε μέσ στή φούχτα, 630
 άχόρταγα, ως ποτέ δέ χάδεψε γυναίκα, γιό, πατρίδα:

““Αχ, νά 'ταν, Θέ μου, καί ν' άνέβαινε κι η σκοτεινή ψυχή μου σκαλί
 σκαλί τά έφτά πατώματα καί νά χαθεί σά φλόγα Ι μά 'μαι γιομάτος λάσπη
 καί μυαλό, κι ο βούβαλος μέ τρώει.” 'Ο τετραπέρατοςπραματευτής κρουφτά
 χαμογελούσε· 635

νογάει, καλά 'πεσεν η σαλαγγιά κι ο χτάποδας έπίαστη.

Χρουσάφι ο πολυνούσης γιόμωσε τή φούχτα τή δεξά του: «Παμπόνηρε
 ψαρά, μαστορικά στό νού τά δίχτυα ρίχνεις· νά, χόρτασε τις φούχτες μάλαμα,
 θαράπαψε Τό ν πόθο καί δώσ' μου τό έφτακέφαλο στοιχειό καί τό
 περδικοπάνι Ι» 640

Οί φούχτες άνοιξαν κι άνέμπληστα κατάπιαν τό χρουσάφι κι ο
 κατεργάρης ξένος άδραξε τό κρουσταλλένιο χέρι

της κοσμολόγητης και μελετάει σκυφτός την απαλάμη: «Μέγας
καυχόταν μάγος κι άνοιγε τις μοίρες ο παππούς μου' κι έχουν νά πουν
στούς κούφιους ώμους του δυδ κεφαλές κρατούσε: η μια μέ τ'
άνοιγμένα μάτια της τά περασμένα έξήγαγε, και τήραε η δεύτερη,
τυφλή, τ' άχνά μελλούμενα μπροστά της· κι άκόμα η δύναμή του
άποκρατάει στό άγγόνι του, κερά μου!» Τή ροδοχούφτα
άνεχουμίζοντας, μέ τρόπο σιγομίλαε: «Ω θεία γυναίκα, άστέρια και
σπαθιά στη φούχτα σου γυαλίζουν κορμιά βουνά θωρά και πορφυρά
ποτάμια πού κυλούνε μέσ σέ βαθιά περβόλια άπδ καπνούς πυκνούς 650
καί καναρίνια!» Είπε, και χάθηκε φιδοσουρτά στό παρδαλό λιμάνι.
'Ο δοξαράς τούς ώμους σκέπασε της γυναικός πού τρέμαν μέ τό
πανώριο χρουσοκέντητο μαντί, και στραφαλίσαν ρηγάδες, άλογα, 655
θεριά, νερά στις ποθογλίστρες πλάτες. Κι ως γαύρος έλαφος
γοργαστραπίς πηδάει τήν άλαφίνα, γοργαρχαχτά κι ο άσπέδιστος
μονιάς τή μέση της άδράχνει: «Βαθιά στό μεσοβύζι σου νογώ τή
ζυγαριά της μοίρας· κι αν είναι άλήθεια, Ελένη, πώς έσύ θά κάμεις τό
παλάτι, για χάρη σου ζητώ, ξαντίμεμα κι άκριβοπλερωμή μου, μικρό 660
μικρό καράβι μυτερό, μιά χαραυγή νά φύγω!» Μέ βιάς ξεκρικελώνει
η χέρα του τήν ξεμυαλίστρα μέση και του άχνογέλιου τό
άντιλάμπισμα στό μέτωπό του έχάθη. «"Ωρα, κερά, ν' άνηφορίσουμε
στό ταυρομάχο κάστρο· κι ό,τι είπαμε, παιχνίδι τού μυαλού,
μασουρισμός τού άγέρα!» 'Απ' τό σεριάνι πιά κι οί σύντροφοι
χορτάτοι διαγυρίζαν, μαζώνει ο δοξαράς τίς κεφαλές, τίς άρμηνιές 665
μοιράζει: «Απόψε έμεις οί δυδ στοῦ βασιλιά θά μπορούμε τό παλάτι·
παλιός μας ήταν σύντροφος τρανός στόν πόλεμο, και λέω τό
ραχοκόκαλό του θά χαρεῖ ν' άγγίξει τήν Ελένη. Μά έσεῖς τό χάρβαλο
καράβι μας γερά καλαφατίστε, μέ νέα άρματώστε το πανιά και
παλαμίστετέ το ξίγκι· τί γρήγορα μπορεί ο Θεός νά 'ρθεῖ τό δοιάκι νά 670
φουχτώσει! *Ε διπλοκάπουλέ μου, στό πιoto και στό φιλι μην πέσεις·
πάσα στιγμή, παιδιά, μπορεί η ψυχή νά μάς χρειαστεί, και πρέπει
άλάργα άπδ γυναίκες και κρασί γνηφή νά τήν κρατούμε 1 Δέ λέω για
σέ μονάχα, Κένταυρε· μιλω στούς φίλους όλους· όλοι τό λόγο μου
κρεμάστε τον στό αύτί σας σκουλαρίκι! Μά έσύ θά 'ρθεῖς μαζί μου,
Καρτερέ· δουλειά πολλή, ποιός ξέρει, 675

τά μαύρα χέρια τοῦ χαλκιά θά βρουν στό προυντζινο παλάτι.
 Βόγκος ασύνταχος τά στήθια μου μελισσοκοφινίζει,
 κι ἀκόμα δέν κατέχω οἱ μέλισσες σάν ποῦ θά σταφυλιάσουν ὅλες
 ξεθηκαρώνουν τό κεντρί, μά και κρατοῦν τό μέλι.

Μήτε δχτρητα στό κάστρο μέ κινάει μήτε φιλιὰ μέ σέρνει 685
 ἡ ξερβοδεξοβούλα μου ψυχὴ καλὰ ἔναι αρματωμένη καὶ γιὰ γλυκιά
 φιλοξεφάντωση καὶ γιὰ σφαγῆς μαχαίρι.

"Ὁ,τι γεννήσει τό ἅγιο ἀντρόγυνο, τοῦ ἀντροῦς ο νοῦς κι η μοίρα, καλῶς νά
 ῥθει, κι η χέρα μας καλὰ θά τό ξεσπαργανώσσει.

Ὅμπρός, χαλκιά, τό ἀμόνι λαχταράει τη σφύρα νά τό κρούσει.» 690
 Κακοκαρδίζει ο πετρο-Πέτρακας, θαρρεύεται ἓνα λόγο:

«Κρατοῦμε δά κι ἐμεῖς ψυχὴ, μά ἐσύ παραματιοῦ μάς ἔχεις Ι» εἶπε, μά
 εὐτύς ντροπιάστη κι ἐγείρε τά μάτια του στό χῶμα.

Ὁ δοξαράς βυθάει τη χέρα του μέξ στις σγουρές πλεξούδες:

«Μη βιάζεσαι, ἄγουρε, δέ σέ ξεχνῶ καλὰ κι ἐγὼ κατέχω 695
 πῶς ἔτοιμη η ψυχὴ σου προσδοκάει πότε νά ῥθει ἡ σειρά της Ι»

Μά ὡς τοῦ μιλοῦσε καὶ κανάκιζε τό ἀδρδ ζεσΤό κεφάλι, μαῦρος στό νοῦ
 του ἐδιάβη στοχασμός—Τό μέγα ἐτούτον ἀντρα θ' ἀνοίξει, ἀνάθεμά τη ! η
 μαύρη γῆς μιά μέρα νά Τό ν φάει τοῦ ῥθε νά σύρει μιά βραχνή φωνὴ καὶ
 βλαστήμιὰ νά βγάλει 700

μά τῇ βουλή κρατάει τὴν ἀμυαλὴ καὶ τὴν ὀργή κατάπτε:

«Ἐ πετρο- Πέτρακα, μή βαργκομάς καὶ μή μοῦ πιάνεις κάκια κι ὀρκίζουμαι
 τὴν πιδ βαριά χρειὴ μιά μέρα νά σοῦ ρίξω Ι»

Οἱ τρεῖς τῆς μαύρης μοίρας μπιστικοί μέ τ' ἀγνωρα γραμμένα

σέ μέγα βοδαμάξι ἀνέβαιναν τοῦ παλατιοῦ τῇ στράτα, 705
 κι η μέρα γυάλιζε, στραφτάλιζε σάν προυντζινη δαμάλα.

Γλυκδ ἀγεράκι ἀρχίναε ἀπόσπερο τῇ γῆς νά δροσερεύει, φουντανεμίζαν κι
 ἐλαμπαν οἱ ἐλιές, κι ἀποκαμαρωμένο πέτρα τὴν πέτρα ἀνέβαινε τό φῶς τὰ
 σύμπλαγα, νά φύγει.

Σγουρὴ μοναχικούλα στέναξε μιά κορασιά στό ἀμπέλι, 710
 κι ὅλα τρογύρα τ' ἀμπελόφυλλα τοῦ πόνου μαραθῆκαν

κι ο σπλαχνονούσης ἐνίωσε βαθιά τῆς κορασιάς Τό ν πόνο:

«Ἐλένη, η γῆς μοῦ ἐφάνη στέναξε, καὶ πιάστηκε η καρδιά μου Ι»

Μά η χαδομάτα χαμογέλασε γιὰ τῶν ἀντρῶν τίς μούρλιες:

«*Ε δοξαρόχαρε, μή θλίβεσαι, κι η γῆς αὐτὴ δέν ἦταν 715
 κοπέλα οσμίστηκε ἀντρες νά περνούν κι ἀνάψαν οἱ ποδιές της!»

Ὁ πολυκάτεχος πικρογελάει, μὰ ἀπληλογιά δέ δίνει· ἓνα μονάχα ἀναμεσός
άντροῦς καί γυναικός γιοφύρι,

καί πιά βαθύς γκρεμός πού οὐδέ πουλιού φτερούγα τον διαβαίνει— γιατί η
ψυχὴ τοῦ άντροῦς αἰτοφωλιάει ψηλά στήν κεφαλή του 720

καί της γυναίκας η ψυχὴ κλωσάει βαθιά στά δύο βυζιά της !

Τήν πίκρα ο μπροσταράς ἀμίλητος τοῦ δειλινού γενόταν κι ὅλης της μάνας
γῆς τή γαληνή θλιμμένη τρυφεράδα· βουνά τρογύρα, ἀμπέλια καί δεντρά σέ
φως πηχτό πλαντούσαν, σά νά θωρούσε ο δοξαράς μέσ σέ βαθιά νερά
βουλίδια— 725

κι αὐτός, ξιφίος, στά βύθη ἀρμένιζε τοῦ γερανιού πελάγου.

Σμάρια γυναίκες ἀνηφόριζαν κι άντρες τόν άσπρο δρόμο, προσκυνητές καί
ταξιμάρηδες, στά χέρια τους κρατώντας μικρά βοδάκια πῆλινα, καρδιές,
ἀφιόνια, περιστέρια, κανίσκια ταπεινά στή φοβερήν ἀνθρωποθεριομένα.

730

Κι ἀνέβαινε κι ο πελαγόστηθος προσκυνητής μαζί τους, δώρο στή
μυριομάσταρη θεά κρατώντας τήν Ελένη.

Κλεφτά τόν πονηρό άφουκράζονταν σπανό καραγωγιάτη πού ψόφαε γιά
κουβέντα κι άνοιγε τοῦ άγριου χαλκιά ζερβά του της άγιας τελετής τά
μυστικά καί τίς ντροπές τοῦ ρήγα: 735

«Ὁ γερο-βασιλιάς άπ' το βουνό θά γύρει άνανιωμένος, κι όμπρός θά βάλουν
οί ταῦροι άντήμερα στ' άλώνια νά χορεύουν, σάν ψικαροί συμπέθεροι πού
παν το νιόγαμπρο στή νύφη.»

Γελούσε ο βοδολάτης κι έπαιζε μαριόλικά τό μάτι:

«Στή μέση στέκει τοῦ αλωνιού άνοιχτή χαλκοδαμάλα η νύφη· 740

καί παίρνει φόρα ο ταυροβασιλιάς κι όμάδι έρωτοσμίγουν· τί μάθε, βλάμη
μου, τό μυστικό, νά μή σέ ξεγελούνε:

άληθινή στήν προύντζινη κοιλιά ξαπλώνεται γυναίκα.»

Γλωσσοκοπάνιζε ο σπανός, φωτιές τά μάτια του πετούσαν:

«Κι άκόμα, βλάμη, έτοῦτο θά σοῦ πώ καί άπε το άπαλάφρου: 745

Λιμπίστη ο κολασμένος βασιλιάς τήν κόρη του γιά νύφη· παγάνα
άγριμολόγους ξαμολάει στά σπήλιά νά τήν πιάσουν, γιατί η Κρινώ `ναι άκόμα
άπῆδηχτη κι όχτρεύεται τούς άντρες· μά άλί! καί ρίζα δράκου νά κρατάς,
Κρινώ, δέν τοῦ γλιτώνεις!»

Γελάει ο σπανός καί τή βουκέντρα του στά βόδια άγκυλοχεύει· 750

μά ο μουλωχτός χαλκιάς μουγκός νογάει ν' άναπῆδαι η καρδιά του σά
σκοτεινό θεριό πού αὐτιάστηκε συντάραχο στά φύλλα.

Τό μπλάβο σούρουπο κατέβηκε, τὰ χώματα ἀνασάναν, τὰ χνουδωτά
μαμούδια ἀγκαλιαστά κατέβηκαν στὰ κρίνα, σηκώθη ο νιος βοσκός κι
ἀκούμπησε στή βέργα τό κορμί του 755

κι ὅλα τὰ σύμπλαγα κουνήθηκαν κι ἀσημοκουδούνισαν.

Κι ἡ σμιχτοφρύδα δίψασε, νερό λαχτάρισε δροσάτο· μέσ σέ μποστάνι μέ
παχιόφυλλα νεροθρεμμένα φύλλα ἀντρας ξανθός μαγκανοπήγαδο σάν ἄλογο
γυρνοῦσε κι ἀνηφορίζαν κακαρίζοντας ξεχειλιστοί οἱ κουβάδες. 760

Τὰ ορθὰ λιотρόπια ὡς βασιλόπουλα στό ξερολίθι ἐλάμπαν κι ο
κιτροβάρσαμος κι ο κατηφές στό ἀπόσπερο μύριζαν.

Τό ἀμάξι στάθη, κι ἀντιλάλησε τοῦ γοργονούση ἡ διάτα· κι ἄρπαξε ο μέγας
ἀντρακλας καυκί, τό νεροξεχειλίζει κι ἀχνογελώνοντας, λασπογόνατος, στή
δοξοφρύδα ἐχύθη. 765

Τὰ ροδοπάλαμα δροσέρεψαν, ο θεῖος λαιμός ἐφράθη

καί χάρηκαν οἱ φλέβες, φούσκωσαν, σά νά τοὺς διάβηκε ἀντρας· κι ο νιος
ἀχιτιδογένης ἀχνίξε καί ρέγουνταν νά βλέπει τήν παγκαλόμορφη μέ ορθό
λαιμό σάν τό πουλί νά πίνει· καί τό ἀγριο μάτι τῆς τό χνουδωτό νά τόν
λιοβλεφαρίζει. 770

Τοῦ δοξάρᾳ τό μάτι μέ θυμό τῆς ποθοπλανταμένης

τῇ χνουδερῇ ματιά θωράει στοῦ ἀντροῦς ν' ἀργοποράει τὰ στήθια, τό γρόθο
του ἐσφίξε κι ἀπάντεχος θυμός τόν συνεπήρε: «Ὁμπρός, νυχτώνει πιά, κι εἶναι
ο καιρός ἀκριβοζυγιασμένος Ἰ» Κινούν, μά παραπόμεινε ἡ ψυχὴ τῆς λυγερῆς
στή στράτα. 775

Ὡς λαγουδεύει ο αἰτός ἀπ' τῖς κορφές το ἀπάχνιο καμπολόι, τοῦ
καστρομάχου ο νοῦς ἀγνάντευε τὰ λασποσωθικά του:

“Μωρέ, καί πότε πιά θά πάψετε, σπλάχνα μου, νά βογκάτε, κι ἐσύ, καρδιά,
λυκοχορευτρά μου, πότε θά κατατάξεις;” μιλοῦσε ο καρπονούς καί μάλωνε
τῖς σκοτεινές του ρίζες. 780

Ταῦρος βαθιά στή γῆς μουκάνισε, κι ο βοδολάτης στάθη:

«Ἀνοιχτέ, ἀφεντικά, τὰ μάτια σάς, σηκώστε ορθὰ τὰ χέρια· τό ξακουστό
παλάτι θά φανεῖ σέ μιά ματιά μπροστά σας!»

Ὁ κοσμογύρης ἐνίωσε βαθιά τό στήθος νά φουσκώνει:

“Κυνήγι εἶναι ἡ ζωή, καί βγαίνουμε πουρνό μέ τῖς σαγίτες” 785

Θέ μου, καί πόσοι κουκλοπέτεινοι καί πόσες ἀλαφίνες, πόσα γλυκά
συναπαντήματα πᾶ στό σγουρό χορτάρι!

Βάστα γερά τήν κόρδα σου, καλό δοξάρι μου, μή σπάσεις ἰ” Σηκώνει τόν
ἀνέμπληστο λαιμό, τόν τρογυρνάει σά φίδι, καί σφάλιξε τὰ μάτια του γοργά,
τήν ἀστραπή νά πιάσει. 790

Ἐτριξαν τὰ μελίγγια, χάρηκαν, ἐχύθη ἡ πολιτεία σάν τό κρασί καί
καταδρόσισε τὰ διψασμένα σπλάχνα· πύργοι, χαλκές κολόνες, λιακωτά, θεοί,
περβόλια, ἄνθρωποι τόν ἀσπρομάλλη νού του πλούμισαν, καί σάν
περδικοπάνι

κουνήθη ἡ πλούσια χώρα ἡ παρδαλή στό μουχρωμένο ἀγέρα— 795

καί τό άνεχόρταγο άπατο μυαλό χαμογελάει χορτάτο.

Ψιλή χαρά συνέπαιρνε τό νοῦ, τά κόκαλα άλαφρώναν, κι ώς άνηφόριζαν τοῦ παλατιοῦ σιγά τά σκαλοπάτια, νιώθαν σγουρές σγουρές οί πλάτες τους νά ξεπετοῦν φτεροῦγες. Στράφη ο μονιάς, τήν άντροκρατίσσεια στό πλάι του καμαρώνει 800 φωτιά σκαλί σκαλί στά σωθικά τοῦ παλατιοῦ νά μπαίνει· τέτοια ’ταν ώρα πάλε μιά βολά, γελοῦσε πάλε τό άστρο τής σουσουράδας τσίτσιδης θεάς κι οι γίσκιοι έρωτοσμίγαν, όντας τήν γκαστρωμένη άπίθωσε φοράδα στά μουράγια· κι άκόμα σάν κι άπόψε άχνόφεγγε τό γαλανό σκοτάδι,

805

σύντας έστάθη νιόλουστος, βουβός στό πατρικό κατώφλι καί της σφαγής τό μεροκάματο κρατοῦσε στίς παλάμες. “Ωρα άγαθή καί καλοπίχηρη, κερά σκοτεινομάτα!” σαλεύει ο δοξαράς τά χείλια του καί χαιρετά σε, έσπέρα.

Μές στή μεγάλη αύλή, στό σύθαμπο τά πλήθη χνουδοφέγγαν, 810
κι άπ’ τ’ άψηλά δροσάτα λιακωτά τοῦ γυναικίτη έσκύβαν κεράδες
ξέστηθες, χρουσόφτερες, βιόλες ξεφουντωμένες, καί γελαστές τά παρδαλά
στή γής μερμήγκια καμαρώναν.

Οί Μελιγάλες, οί μικρές κορασοποῦλές πού δουλεῦαν
τή γριά πολύμαστη κερά τής γής, χαρούμενες στόλιζαν 815
μέ άσπρα κρινάνθια καί βαγιόκλαρα τις στρουμπουλές κολόνες καί
σύνταζαν τις ρηγικές αύλές γιά νά δεχτούν τό θάμα.

Μά ξάφνου η μέσα θύρα άνοιεῖ, καί τρεις θεριόκορμοι άραπάδες προβάλλαν
μέ χοντρά στά χέρια τους χαλκένια άπελατίκια· καί μπαινοβγαῖναν στ’ άγρια
σκέλια τους δυό λιόπαρδοι βεργάτοι. 820 Σφηκομεσάτος Κρητικός γελάει τοῦ
άδροῦ χαλκιά καί κάνει: «Χαρά στους τρεις συναυλακάρηδες τής ώριας
Δίχτεννάς μας I Μαζί τους, λέν οί γλώσσες οί κακές, η νιά βασιλοπούλα, η
πιό γλυκιά κι η πιο καλόγνωμη, πώς ξεφωνάει όληνύχτα.»

Μιλούσε άκόμα, κι άστροβόλησαν τά χρουσοθυροστόμια· 825
χνουδάτο, τρυφερό, τής Δίχτεννάς πρόβαλε τό κορμάκι καί σά νιογέννητα
σγουρά θεριά τά στήθια της σαλεῦαν· ποσέρνει άργόλαμνα τά μάτια της τά
μακρουλοβαμμένα, σβαρνάει τήν άγια αύλή, τ’ άντροκορμιά, τις γιορτερές
γυναίκες, γελόπαιξε τά χείλια της, κι άργά στή νύχτα πάλε έχάθη. 830

Τήν όψη η δοξάρόφρυδη βυθάει στά ροδοδάχτυλά της:
«Κουράστηκεν τά μάτια νά θωροῦν, τ’ αύτιά ν’ άκούν, άχ Θε μου, νά
ξαπλωθώ σέ άπόμερη γωνιά, νά δροσερέψει ο κόσμος!»

’Ο σπλαχνογνώστης καρδιοπόνεσε το θείο κορμί πού έλύγαιε:

«ΘΑ ΦΑΝΕΡΩΣΩ ΤΟΎ ΒΑΡΔΙΑΤΟΡΑ ΤΗΝ ΞΑΚΟΥΣΤΗ ΓΕΝΙΑ ΜΑΣ,

835

Ν' ΑΝΟΙΞΕΙ, ΕΛΕΝΗ, Η ΘΥΡΑ, ΣΕ ΧΡΟΥΣΔ ΝΑ ΞΑΠΛΩΘΕΙΣ ΚΛΙΝΑΡΙ— ΤΙ ΔΑ,
ΘΑΡΡΩ, ΚΑΙ ΤΟΥΤΟΝ ΤΟ ΓΙΑΛΟ ΘΑ ΤΟΝ ΕΔΙΑΒΗ Η ΦΗΜΗ !» ΕΙΠΕ, ΚΑΙ ΧΑΘΗΚΕ,
ΜΕ ΑΠΛΩΤΑΡΙΕΣ ΑΝΟΙΓΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΛΗΘΟΣ.

ΩΣΤΟΣΟ Ο ΚΑΡΤΕΡΑΣ ΑΜΙΑΗΤΟΣ ΜΕ ΖΟΥΛΙΑ ΚΡΟΥΦΟΤΗΡΑΕ ΤΑ
ΧΙΛΙΟΠΛΟΥΜΙΑ ΑΝΤΡΙΣΤΙΚΑ ΑΡΜΑΤΑ, ΤΑ ΜΑΣΤΡΟΔΟΥΛΕΜΕΝΑ⁷ 840

ΛΙΟΝΤΑΡΙΑ ΠΑΪΡΝΑΝ ΦΟΡΑ ΑΠΑΝΩ ΤΟΥΣ, ΑΣΠΡΑ ΚΡΙΝΑΝΘΙΑ ΑΝΘΟΨΣΑΝ,
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΠΑΙΖΑΝ ΚΑΙ ΧΟΡΕΥΑΝ ΜΕ ΑΝΤΡΑΛΕΜΕΝΟΥΣ ΤΑΥΡΟΥΣ— ΚΑΘΕ
ΣΠΑΘΙ, ΘΑΡΡΕΙΣ, ΚΑΙ ΦΩΝΑΖΕ ΤΟ Ν ΕΔΙΚΟ ΤΟΥ ΠΟΝΟ.

ΣΚΟΤΕΙΝΙΑΖΕ, ΕΣΒΗΣΕ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΣΑ ΣΠΙΘΑ Ο ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ, ΣΤΗΣ
ΝΥΧΤΑΣ ΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΟ ΑΓΙΟΚΛΗΜΑ ΠΕΡΙΠΛΕΜΕΝΟ ΑΝΟΙΧΤΗ 845

κι όλα μέσ στήν αύλή τά κατσαρά μαλλιά μοσκομουρίσαν.

Κι η Ελένη, άναγερετή σέ θαλασσιά κολόνα, άκρολοχεύει πώς παίζουν τά
φαρδιά λαγόνια τους, κουνίστρες καί λυγίστρες, οί άρχόντισσες μέ τούς
άπανωτούς φούφουλους φαρμπαλάδες· κι όλες τό διπλοθησανυρδ άνοιχτό
κρατούσαν τοῦ άγιου στήθους. 850 Κι η κρουσταλλόκορφη μέσ στό βαθύ τις
μάλωνα μυαλό της: “Καλό ’ναι σκεπαστό της γυναικός τό στήθος νά
λουφάζει καί νά κουκλώνεται ώς φωτιά, μήν ξεθυμάνει η δύναμή του· κράτα
κρουφδ πολύ κι άξόδευτο τό πεθυμάς νά δώσεις !”

Κι ώς έτσι όρδίνιαζε η πολύξερη τ’ άρματα τής γυναικάς, 855

Τό ν ξανθομάλλη κηπουρό θωράει κλεφτά νά τή ζυγώνει γυμνός, μέ άρνιοῦ
δερμάτι μοναχά στά λιόπυρα νεφρά του, βαρύς, καλός, σάν ταῦρος άγαθός,
ορθώθηκε μπροστά της· κι η Ελένη, σκύβοντας μέ ύποταγη, τηράει τ’ άδρά
τονο γόνα.

Στό νοῦ της ξάφνου πέρασε ο θεός, ο κύκνος ο κατάσπρος, 860

πού έχυθη κι έριξε τή μάνα της τ’ άνάσκελα στά χόρτα· καί τώρα, Θε μου,
πώς ξεπρόβαλες μέ λασπωμένα πόδια, μέ κρασωμένα γένια καί βαρύ κορμί νά
μέ συντύχεις ! “Ετσι σκυφή, νογοῦσε άπάνω της τήν άλογαναπνιά του
νά μπαίνει άπ· Τό ν ξεχειλωτο λαιμό, νά πιάνει ώς τά νεφρά της· 865 καί τήν
παλιά γλυκιά τής μάνας της νόγαε βαθιά τρομάρα.

Κι αύτό ς τή χέρα άπλώνει άμίλητος, τις φούχτες της γιομώνει μ’ ένα
πρωτόλατο, τρανό πολύ, σάν τό παιδί, σταφύλι· πισωδρομούν άργά οί
πατούσες του, κι η κυκνογεννημένη στενάζει άχνά καί τά γερά θωράει νά
φεύγουν άντικνημία. 870

Αναντρανίζει, γεύεται άρπαχτά τοῦ σταφυλιου τις ρώγες· νικήθηκε ο
τρικέφαλος καιρός, σέ μιά άστραπιά συσμίξαν χόμα άφρωτό, σταφύλι καί
κρασί, κι η μέθη άπλώθη, ολόρθη κληματαριά, καί περιτύλιξε τά ξακουστά
λαγόνια.

“Ετσι ο μονιάς στόν κρύφιο λογισμό βαθιά παραδομένη 875
τη βρήκε πιά μέ τό γλυκόξινο σταφύλι στις παλάμες.

“Αντρα ξανθό θωράει τά μάτια της νά γλυκοπλημμυρίζουν κι άναγυριστικά

της μίλησε, περγελαχτά της κάνει:

«"Ωρα καλή στην πλώρα σου, κερά, κι άγέρας στά πανιά σου· σέ μακρινούς
γιαλούς καί σέ βαθιά νερά γοργαρμενίζεις!» 880

Άνάκαρδά του ξερογέλασε καί μανιασμένος σκύβει:

«Σέ μιά γωνιά κι οί τρεις μέσ στήν αύλή θά ξαπλωθούμε άπόψε μέ τούς
επίλοιπους προσκυνητές, ώς νά χαράξει η μέρα· καί τό πουρνό, σάν έρθει ο
βασιλιάς καί πιά μάς δώσει γνώρα, θά μπούμε στό παλάτι ώς στέκεται στήν
άψηλή σειρά μας!» 885

Συννεφιαστός κι ο μούργος ο χαλκιάς άνάφανε άπό πέρα, καί ξάπλωσαν πά
σέ μερτόκλαρα κι οί τρεις μέσ στις κολόνες. Τρογύρα τους άσμάριαζε ο λαός
καί σταλοχύναν τ' άστρα· σάν τά πουλιά οί γυναίκες μάζωναν τίς πλουμιστές
φτερούγες, κακάριζαν στόν ίσκιο οί κοπελιές, τ' άγόρια σουρταφέρναν, 890

κι όλοι τό ιερό φεγγάρι πρόσμεναν ν' άκνοκεντροβολήσει. Χωριά καί
χώρες όλες οί φωτιές έσβήσαν, καί μονάχα στ' άχνά καντήλια άκόμα τών
θεών, άποκρατούσε η φλόγα· καί πρόσμεναν πουρνό τή νέα φωτιά νά κατεβεί
στά τζάκια.

Χρυσό καντήλι στής βουερής αύλής τό άχνό προσκυνητάρι 895

τρεμόφεγγε απαλά καί χάδευε τήν καρπισμένη Μάνα, πού άναβαστοϋσε
πρόσφορα άψηλά τά ξαφρισμένα στήθη— κι ο άρσενικός ο διπλοπέλεκας
κρεμότα άπάνωθέ της.

Σά χώμα πιά άναπαύτηκε στή γής η κάτασπρη φτερούγα· τά μάτια σφάλιξε
η τρισεύγενη, μά μέσ στά φρένα άκόμα 900

την όλοκούβαρη θεά θωράει μέ τά φαρδιά λαγόνια· τά ματια θόλωσαν,
ξεσέρνει ο νους κι άνέβηκε άπ' τό χώμα τό ίερό κατάκαρπο δέντρο τής
σκοτεινής θεάς, ο γυπνος Άποκρεμιούνται τά ταξίματα σά μήλα στά κλωνιά
του, κα> μέ σεργό γλυκό νανούρισμα ύπνο μαυλίστρας μάνας 905

το ^αξιμόδεντρο φουρφουριζε κι η φιλαντρού κοιμήθη· μα μ ένα
κλωθογύρισμα αλαφρό τού άβίγλιστου μυαλού της το δέντρο έχάθη, καί
κρεμάστηκε ψηλά, κατάστηθά της,

σά διπλοπέλεκο όλο γαίμάτα, τραγανερδ σταφύλι· κι αυτή γελάει κι
 άσκώνει προσφορά ψηλά τά δυό της στήθη. "Έτσι όνειρεύονται η
 πεντάμορφη στοῦ παλατιοῦ τις πλάκες· μά δίπλα ο δοξαράς άνύπνωτος
 παλεύει την καρδιά του κι ώς σκύλα δαγκανιára την κρατάει σφιχτά νά μή
 γαβγίσει. 'Ο πορτοφύλακας δέ σάστισε γρικώντας τ' όνομά του, μά
 άψηφιστα, άτρομα Τό ν σκούνησε καί τού 'φραξε τή θύρα· κι η μεθυσμένη,
 η φλογογκάστρωτη χίμηξε εὔτ'ως καρδιά του νά πέσει άπάνω στό
 βαρύ φρουρό, τίς πόρτες νά συντρίψει· καί νά, άπδ τρίχα κι όλο τό
 κορμί νά τό 'παιρνε μαζί της ! Καί τώρα άνταρεμένος άγρυπνάει καί
 τήν καρδιά μαλώνει: "Σκύλα, κι άκόμα θ' άντιστέκεσαι καί θ'
 άλυσσοδαγκάνεις; Δέν είσαι, μάθε, έσύ τό άφεντικδ στήν πόρτα τοῦ
 σπιτιοῦ μου ! καί δέν τό κάνεις σύ τό κάλεσμα—ποιόν θέλω, ποιόν δέ
 θέλω ! Κι δντας μάς άμπωθε ο βαρδιάτορας μέ τό άγριο άπελατίκι,
 σκύλα, δέν ακούσες πού σοῦ 'κραζα νά καταπιείς τή γλώσσα; Μά έσύ
 μού γάβγιζες, καί τρεις βολές σου φώναξα ν' ακούσεις· ύπομονή,
 μωρή, μή βιάζεσαι, καί θά 'ρθεϊ κι η σειρά μας !" Τέτοια άναχάραζε
 μέσ στις αύλές τη νύχτα ο καρδιομάχος κι άνοιγοκλειοῖσε τίς
 παλάμες του τούς λογισμούς ν' άδράξει, σά νά 'ταν, λές, κοντάρια γιά
 κορμιά γιά δαυλοπροσαψίδια. Γλυκός πολύ, καλοκαιριάτικος
 δροσοφυσούσε άγέρας· τά κρίνα σάλευαν μέ τίς μερτιές, καί στις
 ψηλές άστρέχες σειούνταν τοῦ βασιλιά τά φλάμουλα, γυαλίζαν τά
 τσεκούρια· καί ξαφνικά στό φρενιασμένο νού τοῦ άδρου
 θαλασσομάχου καράβι άσκώθη πολυκάταρτο τό νυχτερνδ παλάτι.
 Αχού ! πώς πλέχει μέ άνοιχτά πανιά περήφανο καί πάει, μέ όλα
 μαζί της γής, της θάλασσας καί τοῦ μυαλοῦ τά έλέη, κι είναι όλο
 ξέρες τ' άφριστά νερά, πωμένος ο πλωρίτης καί μέσ στ' άμπάρια
 κάθεται ο θεός καί τά μαδέρια άνοίγει. Άνασηκώθη ο λαγοκοίμητος
 καί τρούλωσε τ' αυτια του· κι άλάργα σε άψηλά βουνά, στοῦ θεοῦ τό
 στρουφιχτο λαρύγγι, γλιστροῦσε ο βασιλιάς μέσ στη σπηλιά, νά
 ξανακαινουριώσει. Τό λειψοφέγγαρο ξεπρόβαλε, κι άγάλια οί
 Μελιγάλες μέ τά μικρά γυμνά ποδάρια τους μέσ στις αύλές χορεῦαν·
 μέ τό χορό, μέ τίς φωνοῦλες τους ν' άνακαρώσει ο γέρος, πού άλάργα
 ξάκριζε τό κρεμαστό τοῦ Ταυροθεοῦ άνηφόρι. Χλωμές, λιγνές, στό
 φεγγαρόφωτο πηδούν σάν τιγροπούλες,

915

920

925

930

935

940

κι είναι όλο δύναμη κουλουριαχτη τ' άπήδηχτα κορμιά τους· κι άπ' τά
σγουρά μαλλιά σουρίζοντας κι άπ' τά λιγνά βραχιόνια, σφιχτοπερίπλοκα,
τρικυμιστά, γλιστρούσαν τ' άγια φίδια.

Τά χέρια άνάσκωναν πρós τά βουνά καί γλυκοξεφωνίζαν: 950

“*Ω Μάνα, Μάνα, άφέντρα τοῦ βουνοῦ, τῆς θάλασσας, τοῦ άγέρα, πού σέ
άγκουσεύει ο μέγας κόρφος σου καί ξεχειλάει τὸ γάλα, πεινάει, φωνάζει η
Κρήτη άπ' τὸ γιαλό, κατέβα βύζαξέ τη !

Μάνα, νά πάρει πάλε άπάνω του το ξεπνεμένο χώμα

καί νά γενοῦν οί σπόροι μας δεντρά, ν' άνθοκαρπολογήσουν I 955

Νά κεφαλώσουν τά κοπάδια μας, καί νά σαλέψουν πάλε, λάγια, κατάσπρα,
ροῦσα καί χελιά, τά ποροφάραγγά μας, καί ν' άρμενίζουν τά καράβια μας μέ
πρίμο πάντα άγέρα, κι εσύ, γοργόνα άπά στην πλώρα τους, μέ τά φαρδιά σου
στήθια ν' άνοίγεις στράτες μέσ στά κύματα ν' άπλοκαμιέται η Κρήτη I 960

Στέρωσε πιά στούς άντρες τά νεφρά, λυπήσου τίς γυναίκες, δώσ' νά
σπαργώσουν πιά τά στήθη τους, νά κατεβάσουν γάλα I Φωνάζει η Κρήτη μέ
τά χώματα, Μάνα, καί κάρπισέ τη !

Φωνάζει η Κρήτη, Μάνα, μέ τ' άρνιά, τ' άλόγατα, τά βόδια, φωνάζει η
Κρήτη μέ τούς άντρες της, φωνάζουν οι γυναίκες, 965

Μάνα, τήν άγια χέρα σου άπλωσε στο γερο-βασιλιά μας!” Χόρευα άργά
στό φεγγαρόβολο καί σκοῦζα οί Μελιγάλες, σαλεύοντας ψηλά τά μπράτσα
τους τά φιδοφιλημένα.

Τινάχτηκε ο λαός, καί στέλιωσαν χορο γυναίκες κι άντρες καί φώναζαν
μακριά, προς τά βουνά σηκώνοντας τά χέρια: 970

“Άφέντρα μας, ώ Καπετάνισσα, Τσοπάνα, Κυνηγάρα, κατέβα στήν αύλή
μας κι άρπαξε μπροστάρα τὸ χορό μας· δώσε κλοτσιά, νά πάρει η σβούρα η
γης καινούρια πάλε φόρα I” Σκούζει ο λαός, καί τά μελίγγια του τριζοκοποῦν
σά θύρες, κι άπ' τὸ καυκί του χύνεται ο μυαλός καί χοχλακάει σά μούστος.
975 “Όλα τά σύνορα τρεκλίζαν πιά, τά φρένα άναδριμώσαν, καί ξάφνου οί
ράχες άνατρίχιασαν κι ίσκιος πηδάει στις πλάκες— χυτά μαλλιά, δοξάρι
αίματερό, στριγγιά βογκή σαγίτας!

Πηδάει κι άρπάει τὸν κάβο τοῦ χοροῦ κι οί δίπλες του στρουφίζουν χάνει ο
γαμπρός τὸ ταίρι του κι η νιά χάνει τον άγαπó της 980

κι οί χορευτάδες κλαῖν καί γούζουνται καί γυρισμό φωνάζουν— μά όλο
μανιάει κι άλέθει στρούφουλας ο Χάρος χορολάτης.

Κι όλοι μέ ορθό λαιμό στά ξόβεργα τοῦ φεγγαριοῦ πιασμένοι, ταρναριστό,
χαρούμενο σκοπό κίνησαν σάν τ' άηδόνια

- πού έρωτεμένα άνέγνοια χάνουνται μέσ στ' άνθισμένα βάτα. Μά ξάφνου κόπηκε ο γοργός χορός, οι δίπλες διασκόρπισαν— όρνιου ψιλή κραξιά άντιρέκαξε στού παλατιού τις σκάλες κι όλοι μέ τρόπο καταχώνιασαν στις χαμαδές κολόνες. «Η Φίδα, η πρωτογέννητη στριγγιά βασιλοθυγατέρα! "Ωχου, πάλε τήν έκρουσε ο Θεός, πάλε φεγγαροπιάστη !» στρίγγλιζαν οί γυναικές κι έφραζαν τ' αύτιά νά μήν ακούσουν. Όρθή στό κεφαλόσκαλο, στά Ιερά πελέκια άκουμπισμένη, άλλοπαρμένη νιά μέ 990
κόκκινα γυρογοφ'ις κουρέλια, μέ οργή τά χέρια τίναζε άψηλά και τά 'ριχνε στόν κόρφο: «Θέ μου, τά σωθικά μου σκίστηκαν χρόνια νά σέ φωνάζω ! Σήκω, φονιά, άπ' τή γής και ζώσου πιά τά σιδεράρματά σου, ρίξε φωτιά, караβοκάρβουνα, και κάψε όλη τήν Κρήτη Ι»
Στρηνιάζει, πνίγηκε ο λαιμός κι άφροί μαργέλωσαν τά χείλια, και 995
κατρακύλησε σφαράζοντας στά νυχτοσκαλοπάτια. Τρέμει ο λαός τή φεγγαρόκρουστη, φύλλα φτερά σκορπιέται· μά ο δοξαράς τό πλήθος δρασκελάει και σκύβει άνταρεμένος στ' όλόφρυχτο κορμί πού σφάραζε μέσ στό άρρωστο φεγγάρι. Θεός αιματοπότης τό μυαλό τής κοπελιάς ρουφούσε, κι αύτή σάν ψάρι πού άγκιστρώθηκε 1000
τινάζονταν νά διώξει τήν κατσουνάτη άγκίδα άπ' τό σφιχτό πνιμένο της λαρύγγι. Τά ρούσα της μαλλιά ο πολύπαθος στά χέρια του φουχτώνει τρυφερωπά, μή συντρίβει τό άχνό κεφάλι της στις πέτρες· και τρομαγμένος συντηράει, μουγκός, τ' άσπράδια των ματιών της θολά ν' άπογυρίζουν, νά κυλούν στις ματωμένες κόχες.
- Κι ως άπλωνε στά όγρά ριζαύτια της Τό ν ιδρό νά σφουγγίξει, μέ 1005
άσπouδα οί θύρες διάπλα-ια άνοιξαν, σπανοί χιμούν μουνούχοι, σκύβουν, και σάν κουρέλι άπδ τή γής τήν κόρη άνεμαζώνουν και χάνουνται τρεχαπετάμενοι στού παλατιού τίς ρούγες.
- Κι ο δοξαράς έστρώθη στις μερτιές, τοϋ πόνου λαβωμένος, λογιαίζοντας πόσο γλωμή η ψηχή κι αδύναμη τοϋ άνθρώπου, πανί 1010
μικρδ μικρδ πού δέρνουν το κι οί τέσσερεις άνέμοι! Άγάλια άκούμπησε τήν κεφαλή στή ρίζα τής κολόνας· κι ο σαρκοθρέφτης έσκυψε θεός, ο γύπνος, κι δληνύχτα βουβός τίς ξεσερμένες άρμοξε ραφές τής κεφαλής του.
- "Έτσι στρηνιάξαν οί φαρδιές αύλές μέσ στό λεβρδ φεγγάρι· μά ο διπλοτετρακάγκελος χορός γοργοστελιώθη πάλε, κι όλοι συμπαΐναν 1015
κι ανακάρωναν τό γερο-βασιλιά τους.

Κι αὐτός τό κακοχάλαβρο βουνά μπουσουλωτά ἀνηφόραε' τὰ χεῖλια
 του ἀχνογέλουν τὰ σπανά, κι ἡ πλατσωτή του κούτρα στο
 ἀσημοφέγγαρο ἀχνοφέγγριζε σά νεκρικιά γραφάνα. Ζυγώνει πιά το
 στόμα τοῦ θεοῦ, τὴ μαύρη καταβόθρα, καὶ κοντοστάθη
 ἀνεβολάζοντας, βαθιά νά πάρει ἀνάσα. Γλυκοφουσοῖσε ἀγέρας
 δροσερός, τ' ἀστέρια σημάδευαν καρφί καρφί μέ μυστικά ψηφιά της
 μοίρας τὰ γραμμένα. Ξεροκακάνιασε το ξέδοντο μαραγκιασμένο
 στόμα: "Οἱ δόλιοι πρόγονοί μου τρέμοντας τὴ νύχτα ἀστρονομοῦσαν
 καὶ καλοσημαδα λαχτάριζαν τ' ἀστέρια, πρὶν τρουπώξουν στὴ
 σκοτεινὴ σπηλιάρα τοῦ θεοῦ νά δοῦν τὴν ἀγία Μάνα· μὰ τώρα ἐγώ
 στίς φοῦχτες μου κρατῶ τον οὐρανὸ μέ τ' ἀστρά !" εἶπε, κι ἀνέφοβα
 στὴ χαμηλὴ μπασιά σωθηκαρώνει καὶ φιδοσουρῆθηκε στίς γυαλιστές
 ὕγρες τοῦ σπηλιοῦ γλίστρες. Ἀγάλια ἀνοιοῦν οἱ θόλοι τῆς σπηλιάς,
 καὶ τοῦ θεοῦ πλαταίνει κι ἀσκώνεται ἀψηλός, στραφταλιστος ο μέγας
 οὐρανίσκος. Παραταριά κολόνες κρεμαστές στά σκοτεινά σταλάζαν,
 κι ἀνέβαιναν χοντροὶ φαλλοὶ ἀπ' τὴ γῆς, ζωσμένοι πολυτρίχια καὶ
 κόκκινα κουρέλια πού ἔδесαν γυναῖκες ταξιμάρες. Λοξογυρίζαν καὶ
 μπερδεύουνταν κι ὅλο στενεῦα οἱ γάγλες καὶ λίμναζε σέ κόλυμπους
 βαθιούς πηχτός ο μαῦρος λύθρος— κι ὅλο καὶ γλίστραε ο βασιλιάς
 χυτὰ μέσ στοῦ θεοῦ το σπλάχνο. Ξεντρομισμένες κουφοπέταξαν στ'
 αὐτιά του νυχτερίδες, κι ἀκράφνου ἀντιλαμπάδιασαν δαδιά, σκοῦξαν
 φωνές, χύθηκαν ἀπ' τις κουφάλες βοδομέτωπες, ξέστηδες μονοβύζες
 καὶ μουνγκαλιώνοντας ἐκεράτιζαν τό βασιλιά νά φύγει.
 Μὰ νά, γυναῖκας πού γεννάει κραυγὴ ξεσκίζει τὸν ἀγέρα, κι εὐτύς οἱ
 νιές ὁρμοῦν καὶ τρογυρνοῦν χαλκοβαρβάτο ταῦρο· κι αὐτός χυτός
 ἐσπιθοβόλησε στίς ἀγριες πευκοφλόγες κι ἀστραψε μαῦρος
 διπλοπέλεκας στά χρουσοκέρατά του· κι ἀγάλια ἀπ' τὰ φαρδιά λαγόν
 ια του δρακόντισσα ἀνασκώθη, ἀναβαστώντας μέ τίς φοῦχ-ες τ' ἑς τὰ
 δυὸ βαριά μαστάρια.
 Ο βασιλιάς τ' ἀπ'κι πα ξαπλώνοντας φωνάζει:
 «Μάνα, Τριμάνα, πού γεννάς θεοὺς, θεριά κι ἀνθρώπους, βόηθα!
 Εγὼ λογιόμουν μέγας βασιλιάς, τί ἀπίθο^σες μιά >ύχ.α στὴν κεφαλὴ
 μου τίς χερούκλες σου κι ἀνάβρυνε τό πνέμα καὶ χύθη ἡ δύναμη ἀπ'
 τὰ δέκα σου δαχτύλια στὴν καρδιά μου. Γά θεία τὰ σπέρματα πού
 φύτεψες, Κερά, στὴν κεφαλὴ μου
 φυτρώξαν ὅλα κι ἔδесαν καρπούς, σφαγές, καράβια, νόμους, μὰ
 τώρα, Μάνα, ἀπομαράθηκαν κι ἄλλο βλαστὸ δέ ρίχνουν ὅλο τό πνέμα
 τό σπατάλεψα, τὰ σωθικά μου ἀδειάσαν, καὶ νά, σοῦ φέρνω τό κορμί,
 θεὸ νά τό ξαναγιωμώσεις 1» *Ἡ Μάνα σώπαινε ζυγιάζοντας τό γέρο
 μέ τό μάτι· κι αργά, περγελαχτά ἀντιλάλησε τό σπηλιομουγκρητό της:
 «Ξεθύμανες, θαρρῶ, καὶ δέν μπορεῖς τὸν Ταῦρο νά βαστάξεις· θά
 τιναχτεῖς ξεσκίδια σάν ἀσκή πού τό γιομώνουν φλόγες, ἀν ἀπιθῶσω,

γέρο, άπάνω σου τη φοβερή μου φούχτα 1» Βογκάει, καί γνέφοντας
 τίς κοπελιές προστάζει ν' άλαργάρουν, κι οί νιές δαμάλες
 κυκλοσκόρπισαν καί πετροχωνιαστηκαν. Σύντας οί δυό πομείναν
 μοναχοί, τά μάτια τους συσμίξαν σάν πονηρά θεριά στά σκοτεινά καί
 γελοπαχνιδίσαν. Απλώνει άργά άνοιχτά τά παχουλά βαμμένα χέρια η
 Μάνα· κι ο ρήγας στό ένα πύργωσε βουβός χοντρό μαργαριτάρι καί τό
 άλλο μέ γλυκό μαυλιστικό ξεχείλισε χρουσάφι.

Μά η δράκαινα τά δώρα άδειάζοντας μέσ στην κοιλιά τοῦ ταύρου, τά
 χέρια της τά δυό τά λιμαρά ξανάπλωσε άνοιγμένα.

«Σοῦ δίνω, Μάνα άχόρταγη, λαμπρά κεφαλοχώρια τρία: τό ένα στον
 κάμπο γιά τό στάρι σου καί τά λινά σκουτιά σου· τό άλλο, λιμάνι, γιά 1080
 νά χαίρεσαι της θάλασσας τό πλούτος· τό τρίτο, τό καλύτερο, ψηλά σέ
 πλάτωμα ριζώνει καί θά σοῦ βόσκει ώριά ταυρόπουλα καί θά σοῦ
 φκιάνει άγόρια.» Ἡ Μάνα γέλασε καί σταύρωσε τά χέρια της
 χορτάτη· σούρνει ψιλή κραυγή χαρούμενη, χιμοῦν οί νιές δαμάλες,
 στά χέρια τους τά ιερά βαστάζοντας βασιλικά πρεπίδια: φτερά τοῦ 1085
 παγονιοῦ καί τρίκορφη χρουσόκρινη κορόνα καί δίσκο φίλντισι μέ
 μυστικά χιλιόστριφτα σημάδια— καταμεσός τό μάτι τοῦ θεοῦ
 στρογγυλοξαγριεμένο, γύρα καρσιλαμάς χορός καρδιές κι ανθρώπινα
 κεφάλια, γύρα φαρδύ ζωνάρι μέ πλουμιά, θεριά, γεράκια, φίδια, κι
 ορθές στοῦ δίσκου τ' άκραχειλία έννιά γαλέρες άρμενίζαν. Σημάδια
 μυστικά οὔ χάραζαν πά στό άκριβό φιλν.ίσι του φοβεροῦ θεοῦ τις 1090
 προσταγές και τις μεγάλες έγνοιες.

Σκύβει ο πανούργος βασιλιάς, κι η Μάνα άπάνω του άπιθώνει στην
 άδεια φαλακρή του κεφαλή τά χέρια της καί σκούζει: «Σάν τό γεράκι
 σέ ζυγάριασα καί σέ άρπαξα· μοῦ άρέσεις ! Σηκώνω τό διπλό
 τσεκούρι μου, τά φρένα σου ν' άνοίξω·

κατέβα, δύναμη, ἀπ' τὰ κέρατα καὶ στέριωσε τό νού του" ἀνέβα,
 δύναμη, ἀπ' τό νιδ φαλλό καὶ ζώσε τὰ νεφρά του· σηκώσου, φίδι
 μυστικό, κι ἐννιά βολές περίωσέ τον· γιά ἐννιά χειμοκαλόκαιρα ο
 θεός γιομώνει τήν καρδιά σου !» Εἶπε, κι ἀπό τό στόμα τῆς σπηλιάς
 πετάχτηκε δυό μπόγια, καὶ γέλασε ἡ φωτιά, τό νιόγεννο μαντάτο
 διαλαλώντας. Κι ἡ φλόγα πήδηξε χαρούμενη πὰ στήν κορφή τῆς
 Δίχτης κι ἀστραφτερή σάν ἀστρο χύθηκε στή γαλανή Σελένα' 1105
 καρφώθη ολόρθη στά κατσάβραχα, καὶ γύρα τῆς κίνησαν οἱ
 τσελιγκάδες, τὰ βοσκοπούλα τον ἀγριο πεντοζάλη.
 Κι ο Γιούχτας πάνω ἀπ' τήν Κνωσό θωράει καὶ σύγκορφος λαυρίζι
 βαρέσαν τὰ χαλκώματα οἱ βοσκοί, ρίχνουν δέντρα στή θράκα, κι ἡ 1110
 φλόγα σάν αἰτίνα τίς φρογές φτερούγες τῆς χτυπώντας ξεχύθη στή
 στεγή τοῦ παλατιοῦ, φτεροκοπάει κι ἀνάβει μέ τό φλεγόμενο ραμφί
 γοργά γοργά τὰ παναθύρια. Πέφτει ἀλαφριά στίς ρηγικές αὐλές,
 κατηφοράει στή χώρα, πηδαίει καὶ κουκουβίζει βιαστικά στά τζάκια
 τὰ σβησμένα' κι ὅπου σταθεί, γεννάει κι ἀφήνει αὐγὸ τό κάρβουνο
 ἀναμμένο. Κι ο βασιλιάς τον κάμ'λο διαπερνάει, καὶ τό γαμπρικόιο 1115
 ἀμάξι τέσσεροι ταῦροι χρουσοκέρατοι, χιονάτοι συντραβοῦσαν.
 Ἀνάρια ἀκόμα καίγουνταν ψηλά τὰ πιά μεγάλα ἀστέρια, κι ὅλοι οἱ
 κοντοχωρίτες χύνουνται βαγιόκλαρα κρατώντας, τό γερο-βασιλιά
 πού ἀνάνιωσε ν' ἀκριβοπροσκυνήσουν.
 Κι οἱ κοπελιές ἀπλώνουν καταγής τὰ ξομπλιαστά προυκιά τους· 1120
 ξεχειλίσσε ο θεός τό βασιλιά, καὶ τώρα ἡ δύναμή του ταυριά, τροχούς,
 ἀμάξι διαπερνάει καὶ χύνεται στό χώμα· καὶ τήν ἀνεμαζώνουν τὰ
 σκουτιά καὶ στά κορμιά τῇ δίνουν. "Ὀλη τῇ μέρα ἐλάκαε ο βασιλιάς 1125
 τούς νέους κρατώντας σπόρους, καὶ οἱ τρεῖς σύντροφοι μας
 σεριάνιζαν ἀργά τήν κατωχώρα· ἀνάψαν στίς γωνιές τὰ καπελεῖα,
 στολίστηκαν οἱ πόρτες, ἀστράφταν τὰ κατώφλια νιόπλυτα, πότιζαν οἱ
 κοπέλες τό δυόσμο, τό σγουρό βασιλικό καὶ τὰ βιτσάτα κρίνα.
 Ξάφνου τὰ πρόσωπα γιορτόπαιζαν καὶ στόν προσήλιο ἐγειραν:
 χρουσό μήν εἶναι, ἀδέρφια, σύννεφο πού ἐφάνη στό ρεβένι, γιά κι 1130
 ἀστραπή κουφή χαράκωσε τόν ξεπνεμένο κάμπο; Γιά κι εἶναι ο
 βασιλιάς πού χύνεται καὶ γοργοξεβουνίζει;
 Τό λιόγερμα τὰ τούμπανα βαρουν στοῦ παλατιοῦ τίς ἀπλες·
 σύστολη ἡ χώρα βρόντηξε μεμιάς, τὰ βαγιοκλάρια σειοῦνται· 1135

κι ο άγέρας μαύρα μάτια γιόμωσε, τό βασιλιά νά δούνε. Μά αὐτό ς
άνταρμεένος χάθηκε μέσ στό λοξό παλάτι¹ τί, τοῦ μαντάτεψαν, οί κυνηγοί δέν
άγρευαν τη νύφη κι άναγυρνοῦν ξεροί κι άδράπανοι μέ τ' άδειανά πλεμάτια.

1140

Ξεφρενιασμένος, μέ διπλδ μπαλτά προστάζει νά σκοτώσουν τούς τρεις
πρωτάρχους κυνηγάτορους καί νά τούς συντυλίξουν στά δίχτυα πού άνεργα
τόσον καιρδ στούς ώμους κουβαλούσαν.

Τή θεία τη δύναμη όλοι τρόμαξαν πού γιόμωσεν ο γέρος κι άκόμα η γλύκα
δέν τη δάμασε κι η ύπομονή τοῦ ανθρώπου.

1145

Άφίκε ο πρώτος χόχλος της δργής νά σιγαπολεχάνει, κι ο δοξαράς μηνάει
τοῦ βασιλιά πώς στέκεται στη θύρα, καί στό πλευρό του η κοσμολόγητη,
καμαροφρύδα Ελένη. Ωρες προσμένα ορθοί στην ξώπορτα τοῦ βασιλιά τό
λόγο, κι η κεφαλή τοῦ άψόθυμου έβραζε σάν τό πυρρδ λεβέτι¹

1150

καί πλάι τή φλογοσύμπαινε ο χαλκιάς μέ τά πεισματικά του:

«Δέν τό πιστεύουν δά τά μάτια μου, δέν τό χωράει ο μυαλός μου, νά
στέκει ο δοξαράς σά ζήτουλας νά προσδοκάει στή θύρα!» Μά ο άσπένιστος
τό γρόθο δάγκασε καί χόχλο τό αίμα πήρε: “Κράτα βαθιά τή Γδίκηση,
καρδιά, κρουφοβαβάλιζε τη,

1155

νύφη, μαθές, πιδ προυκοφέρνουσα δέν έχει ο κόσμος τούτος¹ φέρνει τή
στάχτη στά σεντούκια της καί τό αίμα στά σταμνιά της κι ένα μαχαίρι
μαυρομάνικο φέρνει σου γιά άνοιχτίκι 1”

Κουφονοτιάς σηκώθηκε ζεστός, τά πέλαα ρεπιδιάσαν, σάν άσπρα πλέν
φαντάσματα βουβά, μέ σάβανα μαϊστρες,

1160

σκούνες, γαλέρες, άνεμότραπες, καί μπαίνου άγάλια άγάλια μέσ στά βαριά
γαλάζια δνειράτα της κοιμισμένης Κρήτης.

Κοιμάται η Κρήτη, σά βουβδ θεριδ θαλασσινό πού άνέβη βαθιά άπ' τή
μαύρη λάσπη τοῦ καιρού νά άρει λίγη άνάσα¹ κι άπάνω της προφταίνει η
χλωρασιά, προφταίνουν ζά κι άνθρωποι 1165 ν' απλώσου άνέγνοια τήν
άριδα τους καί νά σηκώσουν κρούστα.

Κι αὐτή μέ τήν παχιά τήν πέτσα της άνάρια άνάρια νιώθει σουρτά νά
σεριανίζει άπάνω της τό μύριο ψειρολόι— καί πότε ξύνεται, κι εϋτύς μαλλιά
κουβάρια γίνονται όλοι, καί πότε χασμουριέται, καί σεισμός τά κάστρα
καταπίνει¹

1170

ός ο νά πάρει τήν άνάσα της νά ξαναβουτακίσει 1

Κι ωστόσο, πρί χωθεί στά κύματα, πριν ξαναμπεϊ στή λάσπη, σέ μιά της
δίπλα στέκει ο δοξαράς καί μιά κολόνα άδράχνει: “Κερά μου Κρήτη, μή
βουλιάξεις πρί νά βγάλει τό άχτι ο νοῦς μου 1”

1175 Ἀκόμα ἀνάγρουζε ο φονιάς, κι ἀκοῦν πατημασιές ζύγωναν, η
 θύρα ὀρθάνοιξε καί δυό σπανοί χρουσόφτεροι ἀρχοντάροι,
 χαμηλοπίθαιοι, χαϊρέτησαν καί φιλοξεφώνισαν:

«Ὁ ἀνίκητος θαλασσοκράτορας", ο μέγας γιος του Ταύρου,
 καλοσυνάτα καταδέχτηκε την οψη του νά δείτε !»

1180 Μέ τά χρουσά ραβδιά τό δρόμο ἀνοιοῦν στά μαύρα μακρινάρια·
 ἔρμα ἀραδῖς κελάρια καί παλιές λαθρακιασμένες σκάλες, πύργοι
 χασκάδες πού χορτάριασαν, χαγιάτια πού γκρέμισαν, τό ιερό
 παλάτι ὡς νά 'τα ἀρματωσιά παππού δρακοντεμένου καί τώρα

1185 μυστικά στό μαύρο τοίχο ἀνοίγει, κι ἀρχοντοκάμαρα κατάχρουση
 στά μάτια τους ἀπλώθη. Μές σέ διπλά τσεκούρια ο βασιλιάς, σέ
 μέγα θρόνο, πλώρα τρανού θαλασσομάχου каравиού, каμαρωτός
 καθόταν— θεός τού πέλαου λές πελεκητός σέ ἀδρό μαργαριτάρι"

1190 κι ἓνα δέντρο κοράλλι ἀνέβαινε δεξά του κι ἀκουμποῦσε. Σέ
 χαμηλά τρογύρα του θρονιά παλιοί καπεταναῖοι, σπανοί,
 ξεμωραμένοι, μύριζαν σά μήλα μαραμένα" καί πίσω τους
 ἀστράφταν παχουλοί παμπόνηροι μουνούχοι— φρουροί τού

1195 γυναικειοῦ καί τού θεοῦ, λουτράροι, ονειροκρίτες. Γυμνά
 παιδόπουλα, μέ παγονιού μακριά φτερά ζασμένα, σά φίδια
 φέγγριζαν κι ὅλο πλουμιά το θρόνο μαργελώναν κι ἄλλα
 ἀναμμένα κράτουν θυμιατά κι ἄλλα βεργάτα κρίνα. Τήν ὥρα
 ἐκείνη ο γερο-βασιλιάς στού χρουσικῷ τη φούχτα σάν κεφαλή
 μωρού τού ἀπίθωνε βώλο χρουσάφι ἀτόφου, σέ ἅγιο ρονί τή
 βλόγα τού θεοῦ νά πλουμιδοσκαλίσαι.

1200 Καί πρόσταζε τό χρουσικό καλά τά πάντα νά θυμάται: «Στεκόταν
 ο θεός ψηλά, κι ἐγώ στή γῆς ὀρθός μπροστά του· δεξά μου ο μέγας
 ἥλιος κρέμουνταν, ξερβά μου τό φεγγάρι, καί σμίγαν μέσ στή

1205 λιόκρουση οἱ διπλές ἀχτίδες στή ματιά μου. Τή χέρα του ἀπλωσε
 ο θεός καί μοῦ μπιστεύτηκε τό δίσκο τό στρογγυλό τῆς γῆς, μέ τίς
 ψυχές καί τούς μεγάλους νόμους. Ασάλευτος, τή γῆς ἀλάκερη
 κρατῶ στήν ἀπαλάμη· ρωτάει ο θεός, κι ἐγώ κατάματα τόν

συντηρῶ καί κρένω" ρωτῶ κι ἐγώ, κι ὡς φίλος μπιστικός κι αὐτός
 μοῦ ἀπηλογάται. Καλά τό νοῦ σου δέσε, χρουσικέ, τά χέρια
 ἀρμήνεψέ τα, το συναπαντημα στό ἀμάλαγο χρουσάφι νά
 στεριώσουν" κι ὅ,τι ἀστραπή στή γῆς ἐβάσταξε, νά μού τό
 ἀθανατίσεις !»

Εἶπε, και γνέφει μέ το χέρι του στο χρουσικδ νά φύγει· καί τότε στράφη, τά φιδίσια του μισοκαμνώνοντας μάτια, καί χαιρετάει σουριρίζοντας τ' ὀρθό βασιλικό ζευγάρι: «Μεγάλη ο Ταῦρος γεύεται χαρά, μέσ στό φαρδύ του στόμα την άγια ετοῦτη νύχτα νά δεχτεί τη λιόκαλην Ελένη· τυφλή κι ας εἶναι η τύχη, μά ο θεός την ὀδηγάει άπ' τό χέρι· καλώς ἐκόπιασες, δλάσπρε άνθές, κρίνο άψηλδ τοῦ άγέρα, στά χρουσωμένα κέρατα κι ἐσύ νά κρεμαστείς τοῦ Ταῦρου !» Τά μάτια του περγελαχτά κορφοκοιτάζουν Τό ν πανούργο· κι ἐντός του τρώαζε η ψυχή, κακό ψυχανεμίστη ο νους του: «Καλά, 1220
θαρρώ, θυμούμαι τη λοξή σκουφάτη κεφαλή σου I Κάπου σέ άκρόγιαλα γειτονικά μάς έσμιξεν η μοίρα· φτενός λογιούσουν παρατσόπανος σέ φτωχοτσελιγκάτο, μά άκράνης συχνοτίζουσουν κι ἐσύ μέ τούς τρανούς ρηγάδες, τί πονηριές κατέβαζε πολλές η δολερή σου κούτρα.» ο άψόθυμος δέν τρέκλισε, γερά καρδιά καί φρένα
έκράταε· καλόπιανε τό νοῦ, θυμήθηκε στή φοβερή σπηλιάρα Τό ν 1225
έ'ρμο μονομάτη Κύκλωπα καί τό κρασί τό άκράτο πού δρθός σέ πήλινες ξεχειλιστές λεκάνες Τό ν κερνούσε. “Βάστα, μωρή καρδιά μου, βάσανα κι άγλειφε τά λυτάρια, καλομορφίσου, χαμογέλασε καί κέρασε μέ τέχνη τό νιδ λαμπρό κρασί πού κουβαλάς, τήν πλανομάτα Ελένη I” ‘Ο γοργοπίχερος ανυφαντής τά φάδια ξεδιαλέει καί γνέφει 1230
παίζοντας τό μάτι του στήν καστροκαταλύτρα· κι αυτή μέ τρόπο άνέβη τά χρουσά τοῦ θρόνου σκαλοπάτια, ὡς άνεβαίνει ὀρθή κι η άρχόντισσα κερα-Φωτιά καί σειέται. ο ξαγκλισμένος ρήγας βύθισε τή μαραμένη φούχτα στ' άστραφτερά μαλλιά, κι η μυρωδιά ξεκλείδωσε τό νοῦ του: «Ζεστή 'ναι η γής, μυρίζουν τά βουνά, τά κέρατα σαλέψαν· δαμάλα Ελένη, ο ταῦρος μούγκρισε μέσ στά βαθιά νεφρά 1235
μου !» Σαλέψαν οί μουνούχοι τό λαιμό, τά χεῖλια άκνογελάσαν, καί κουδούνισαν χαρωπά στ' αὔτιά τά χρουσοσκουλαρίκια. Κι ο βασιλιάς τά χέρια του άπλωσε, τά μάτια του θόλωσαν: «Διπλή 'ναι η χάρη σου, διπλός ο νοῦς, διπλά τά κέρατά σου I Ταῦρε, πατέρα μεγαλόματε, μακριά στό μέγα κύμα τή νύφη ἐσύ τηρούσες νά 'ρχεται 1240
μέ δλανοιγμένα στήθη καί μουκανιούσουν άναγλείφοντας τά γυαλιστά μεριά σου. Τώρα νογώ γιατί δέ μού 'ριξες μέσ στις πυκνές θελιές μου

1245

Τό ἀγριμοπάρθενο κορμί πού ἐφτά κυνήγουν μερονύχτια. Ν' ἀμοληθοῦν διαλάλοι, καί βουνά, χωριά νά βουκινίσουν νύφη πῶς διάλεξε ο θεός, κι ἀνέφοβα ἡ Κρινὴ στό αλώνι νά κατεβεῖ τῆς ἁγίας τελετῆς μέ τις σεμνές κεράδες Ἰ» Μιλοῦσε ο γεροζούρης κι ἐτρεμε, τοῦ πόθου πλανταμένος· κι ο κλωθονούσης μέσ στίς ἀλαλες ρουφήχτρες τοῦ μυαλοῦ του τό γέρο ἐθώραε νά στρουφίζεται καί νά καταχωνιάζει.

Γυρνάει μέ τρόπο ἡ καγκελόφρυδη τὰ μάτια τῆς: “Βοήθεια ἰ” νογοῦσε κιόλας τῇ βαριόχοτῃ θεριαναπνιά στίς πλάτες· μά ο σπιρουνάτος νοῦς ἀνέσπλαχνα τῇ βίγλιζε νά τρέμει: “Θεά
 1260
 λογιάζουν τῇ καί προσκυνοῦν πολλοί τῇ δύναμῇ τῆς· κι ἄλλοι γυναικί καὶ ἀγκαλιάζουν τῇ καί τὰ μυαλά τους χάνουν· κι ἐγὼ πλανοκελάηδα κρᾶχτισσα στά χέρια τοῦ θεοῦ μου ἰ” Τά φέρνει γύρα γύρα μέ τό νοῦ, τό ρήγα τσακαλεύει: «Βάνω φαρδιά τό χέρι στήν καρδιά καί προσκυνώ Τό ν Ταῦρο· στό ἀκρόγιαλο τῆς Κρήτης
 1265
 στέκουνταν, ψαράς, καί μάς τραβοῦσε συγκάραβους στά αἱματωμένα του τῆς ἐρωτιάς πλεμάτια· καί τώρα πλέμε στό ἅγιο στόμα του, τό θέλημά του ἄς γίνῃ ἡ Ελένη, εὐτυχισμένη ν’ ἀπλωθεῖς στή νυφικιά δαμάλα· καλός εἶναι ο θεός, κι ἀρέσει του κι ἡ μυρωδιά τοῦ ἀνθρώπου Ἰ» Μυγιάστη ο βασιλιάς, κι ἀνέβηκε χολή στά δυό του μάτια: «Δέν ἔχεις πίστη, καί κατέχω το” τὴν ὥρα πού
 1270
 μιλούσες, τῇ δολερῇ φοράδα ἰσκιώθηκα πού ἀκούμπησες στό κάστρο Ἰ Σιχαίνουμαι Τό ν ἀνθρώπο πού ὡς ζῶ γυρίζει ὁλοζωῆς του τό γλοιτσερδ μαγκάνι τοῦ μυαλοῦ μέ φάλαρα στά μάτια καί δέν μπορεῖ, τό στερφομούλαρο, νά βρεῖ καινούρια στράτα. Καί τώρα ἐσύ Τό ν ἴδιο δόλωνα στό κάστρο μου ἀπιθώνεις— δαμάλα
 1275
 προῦντζινη, καί μέσα τῆς μιὰ φλόγα, τὴν Ελένη ! Μά εἶναι βαρὺς ο τσεκουράτος μου θεός καί κοινοβούλης· ἦρθες τοῦ βρόντου μέσ στό σπίτι μου μέ τό δαυλδ στή χέρα” παμπόνηρο, γερό τό δόκανο, καί σ’ ἐπιασε, ἄλεπού μου Ἰ» 'Ο κακοτράχαλος κοντάριζε βουβὸς κυκλόγυρά του καί λόγιαε καύκαλα πολλὰ φτενά Τό ν ὀμυαλδ
 1280
 φρουροῦνε καί πῶς ποτὲ δέν κάθεται ο θεός μέσ στό διπλὸ πελέκι, παρά στά δρθά γερά πού τό κρατοῦν ὅλο ψαχνούς βραχιόνια! Στηλά Τό ν κοίταε ο γέρος τις ματιές μπηχτά νά παραχώνει σάν τ’ ἀναμμένα φουντωτά δαδιά στό μυριοπλούσιο βιός του· κι εἶπε, λές ξάφνου πῆρε ἀπόφαση μέσ στό λοξὸ μυαλὸ του:

«Τή γῆς κρατῶ στὸν ὦμο, κι ἡ ζωὴ βαρὺ μοῦ ἐδόθη χρέος·
 κι εἶναι θαρρῶ σωστὸ τὴ φλόγα αὐτὴ πού ἀναγλωσσίζει ὀμπρὸς μου 1290
 νά τὴν πλαντάξω μέ τὴ φτέρνα μου πριχοῦ νά πάρει μπόι· γιατί ποτέ σου,
 κακοπόδαρε, δέν πας σέ ἀνθρώπου σπίτι χωρὶς στὴ χέρα νά κρατᾶς δαυλὸ
 καὶ πυρκαγιά νά ρίξεις !» Ὁ φλογοσπάρτης σκιάχτη ἀπόβαθα, μὰ βάσταξε
 Τὸ ν τρόμο:

«Θεὸς ὑπάρχει τῆς φιλίας καὶ διαφεντεύει τὴν ἀγάπη· 1295
 φίλος κι ἐγὼ παλιός, κουρτάλησα τὴν προϋντζινὴ σου θύρα· δαυλὸ φωτιά
 στά χέρια δέν κρατῶ, μόν' τῆς φιλίας τὸ μῆλο!»

Μὰ ο βασιλιάς κοροϊδευτὰ γυρνάει στοὸς ψαχνερούς μουνούχους:
 «Μιλάει καὶ τοῦτος γιὰ φιλιὰ κι ἡ γῆς δέν τότε καταπίνει· πού διάβη κι
 ἐκλεψε τοῦ πιδ πιστοῦ φίλου του τὴ γυναῖκα !» 1300

«Θεὸς μέ πρόσταξε, δέν ἠθελα, βρύση τὰ κλάματα μου!»
 «Χίλια καλὰ σὰς ἀμπωσε ο θεὸς μέσ στὴν κοιλιά τοῦ Ταύρου, καὶ πιά τὸ
 πὼς θά βγεῖτε ἀπ' τὰ στριφτά, πολύγυρα ἀντερά του 1» Εἶπε, καὶ
 κουφογέλασα οἱ σπανοὶ καὶ κουδούνισαν πάλε τὰ σκουλαρίκια τὰ χρουσὰ
 στὶς μαλακόχνουδες αὐτοῦκλες. 1305

Ἡ Ελένη ἀκούμπησε τὰ στήθια τῆς στοῦ βασιλιά τὸ γόνα· καὶ τῆς οχιάς τὸ
 μπέρμπιλο ἀστραφτε τρογύρα ἀπ' τὸ λαιμὸ τῆς:

«Μέ τὴ βουλή μου ἀφήκα, ὀρκίζουμαι, τὸ εὐτυχισμένο τζάκι. Θεὸς
 μεγάλος μέ ἀρπαξε, κι ἐγὼ χαρούμενη ἀκλουθοῦσα· σάν ἄσπρος ταῦρος νά
 ῥθε κι ἐπαιζε μαζί μου στὸ χορτάρι, 1310

καὶ ξάφνου ἀνατινάχτη, μούγκρισε, γοργοχιμαίει στὸ κύμα καὶ μέ ἀπιθώνει
 ἀκόμα ἀφρόλουστη στά ὀλόχρουσά σου πόδια· καὶ τώρα χαίρουμαι πού
 ἀξιώθηκα νά δῶ ποιὸς εἶναι ο Ταῦρος 1» ο βασιλιάς τὰ μάτια του σφαλνάει,
 γλυκιά ἡ λαλιά τοῦ ἐφάνη,

κι ἡ ἀνθοδροσομιλοῦσα χάρηκε μέσ στὸ βαθὺ τῆς κόρφο· 1315
 καὶ τὸ ρουμπί, τὸ πολυφίλητο ξανακελάηδαε στόμα:

«Μιά χάρη μοναχὰ ζητῶ, τοῦ θεοτικῆς μας γάμου δώρο: Τὸ ν
 πολυβάσανό μου σύντροφο, γαμπρέ, μὴν Τὸ ν ἀγγίξεις !» Ἡ ζέστα ἀπ' τὰ
 τριζάτα στήθῃ τῆς στὸ νοῦ τοῦ γέρου ἀνέβη: «Γιὰ τὸ ἀκριβδ χατίρι σου,
 καλὴ, φρουρῶ τὴν κεφαλὴ του· 1320

κι δμῶς φωνάζει μέσα μου ο θεὸς πὼς πιά καιρὸς, Ελένη, τὰ μάτια τούτα
 κι ο μυαλὸς ν' ἀφανιστοῦνε ἀπὸ Τὸ ν κόσμῳ 1»

Εἶπε, καὶ στράφη γύρα στοὺς σπανοὺς τοῦ γυναικίτη ἀρχόντους: «Οἱ
 Μελιγάλες τὸ ἀπαλὸ κορμί νά πάρουν τῆς Ελένης,
 πηχτές νά τὴν ἀλείφουν μυρωδιές καὶ νά τὴν ἀρμηνεύουν 1325
 ἐφτὰ μερόνυχτα μέ τὸ θεδ γλυκά πὼς νά συσμίξει.

Θέλω στις κόρης μου της Δίχτενας νά ξαπλωθεί την κλίνη νά μην αφήσουν τήν κατάρατη νά τη ζυγώσει Φίδα
I Τούς φίλους της καλοσκαμνίσετε στο μέγα αρχονταρίκι, νά τρων καί νά κοιμούνται ώς στέκεται στοῦ βασιλιά
τά πλούτη τὰ μισητά κεφάλια τους φρουράει το χέρι της Ελένης, Όμως ποτέ μην πάρουν πιά φτερό νά φύγουν
ἀπ' τό παλάτι αἰτούς σέ ὀλόχρυσά θά τοὺς κρατῶ κλουβιά, νά μή σηκώσουν φτερούγα πιά στό φῶς καί νά
χαθεῖ στά νύχια μου ἡ ψυχὴ τους ! Κι ἄς μείνουν τὰ παιδόπουλα· καιρὸς στά χλιά λουτρά νά μπούμε, νά πάρει ἡ
σάρκα χάρη καί θυμὸ κι ὁ νοῦς νά δροσερέψει, γιατί πολλά βαριά παλεύαμε μέ τό θεό ὀληνύχτα !» Εἶπε, κι
ἀσκώθηκαν νυστάζοντας ἀρχόντοι καί μουνούχοι· δράμαν οἱ δούλοι ὀλοῦθε μέ δαδιά, χαμήλωσα οἱ βαστάζοι,
καί διάβη σηκωτός ὁ βασιλιάς στό μάλαμα πνιμένος.

Τά ολόγυμνα παιδόπουλα, χρουσά βαρώντας ροδοστάλια, τρέχαν ὀμπρὸς γοργά καί ράντιζαν μέ
ἀνθόνερο τή στράτα· κι ὀλοστερνός ὁ καστρορημαχτὴς ἀκλούθαε, 1335κι ἡ ψυχὴ του στὸν εἴκοσι του
γαύρων δαχτυλιῶν σπιθοῦσε τ' ἀκρανύχια· κι οἱ ἐφτά του πατωσιές οἱ κεφαλές κουνιούνταν στὸν ἀγέρα 1

1345

1340